SRĐ JE NAŠ

LIST GRAĐANSKE INICIJATIVE "SRĐ JE NAŠ" • DUBROVNIK • TRAVANJ 2011 • BROJ 2.

ZVAT ĆE SE SRĐ I BIT ĆE NAŠ!

Piše: ***Srdjana Cvijetić***

Dubrovnik danas gubi entitet i identitet Grada i postaje samo, jedino i tek *destinacija*, *hit odredište*, mjesto brze zarade i još brže konzumacije. Grad više nije grad, u Gradu se više ne živi, već konzumira, te na brzinu "nešto okreće". Onaj koji nije dio toga ciklusa je redikul, oriđinal, anarhist, besposličar, antipoduzetnik, destrukivac, njorgalo, alkohičar, narkoman ili ukratko "urbani jugonostalgičar".

Čitav imidž destinacije Dubrovnik temelji se na svega 17,2 ha spomeničke jezgre tj. Grada (ili kako ga neki nazivaju "starog grada"). U nju se ne ulaže, o njoj se ne razmišlja ozbiljno kao o središnjem prostoru naših života; tek s nostalgijom ili kratkoročno i komercijalno-investitorski. Ta naša jezgra nikada nije temom, subjektom, već uvijek objektom investicija. Nijedna investicija (bilo javna, bilo privatna) ne bavi se Gradom kao organizmom, živim društvenim bićem, nego pogledom na Grad, tj. gradom kao objektom potrošnje. Svaki takav pogled, guta, proždire prostor. I javni i privatni. Svi su aspekti prostora, i fizički i konceptualni, pod udarom.

Manjak ulaganja u glavni objekt potrošnje tj. središnju atrakciju, doveo je do toga da sam Grad više nema snagu održavanja masovne destinacije – pa i građani postaju objektima potrošnje, komercijalno dobro, segment atrakcije. Tako mi postajemo "locals" u frazama "Where do locals eat, drink, shop .... ?" "Where do locals hang out?" "Do locals actually live in this museum? – misleći pritom na Grad i kuće u Gradu. Postajemo ultimativna potvrda autentičnosti destinacije. Građani suveniri.

Naš svakodnevni život i sloboda može čak i remetiti mir konzumenata. Stoga evo jedne istinite sličice: Sjede dva gospara ispred betule. Ura je popodne. Piju pivo i ćakulaju. Poviše njih, s prozora na trećem katu, dolijeće im broka vode. Popraćena uzvicima - *Shhhh. Be quiet down there. We can't sleep.* mlade razbarušene Irkinje. Gospari, fini kako i priliči, pozovu i nju da im se pridruži, napomenuvši joj da je već ura i da izađe ili pođe na kupanje. Gospođica se nije dala omesti, viknuvši da - *she goes out only at night and that she's very tired from last night!*.

Dubrovnik danas gubi entitet i identitet Grada i postaje samo, jedino i tek destinacija, hit odredište, mjesto brze zarade i još brže konzumacije. Grad više nije grad, u Gradu se više ne živi, već konzumira, te na brzinu "nešto okreće".

Nadamo se da je i nju te večeri imao tko zaliti vodom kroz prozor.

Ali u rastući antagonizam prema turistima nećemo ni ulaziti. Nisu oni krivi. No, isto nam ta masovna konzumacija stvara odbojnost. Pogotovo kad nas preko radija upozore - *Dobro jutro. Iskrcano 12.000 turista s 3 kruzera. Molimo građane da ostanu u svojim kućama i ne stvaraju nepotrebne dodatne gužve*. Tako nekako. Ili kad se zaštopamo među grupama turista. Gužva možda ne bi bila problem sama po sebi, ali stvara logističko i psihološko opterećenje: Zimi nam od Pila do Ploča treba 3 minute; a ljeti po 30 minuta slaloma. Zimi imamo višak osobnog prostora, koji potiče osjećaje samoće, napuštenosti, isključenosti, udaljenosti od svih "središta"; dok nam se ljeti invazira i otima intimni i osobni prostor – lijepe se za nas oznojeni, umorni i mamurni od konzumacije. Ne samo da nas dodiruju, nego nas i fotografiraju. Naše donje rublje i posteljina na sušilima postaju esetski vrhunci autentičnosti u imaginaciji života na Mediteranu, kao i miris punjenih paprika. Ljeti.

Zimi, sami sebi postajemo "estrada" gledajući uživo prijenos s pustog Straduna na lokalnoj TV: "Eno Pera, ma ne mogu vjerovat, izašo je po ovoj buri", "S kime je ono Luce?" "Ma što je ono obukla???"

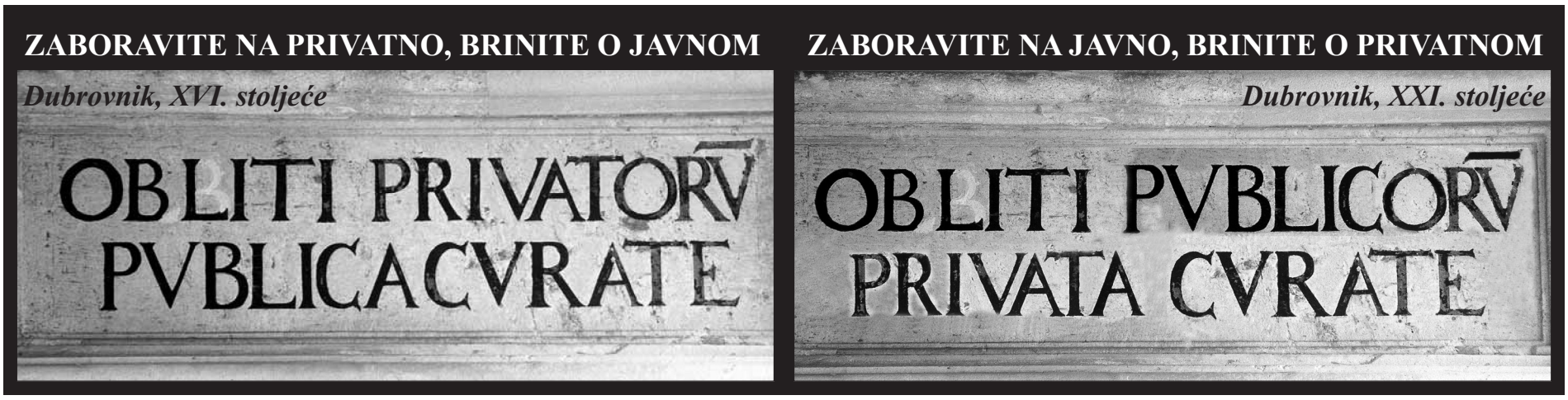
Znači, ljeti statisti, a zimi glavne uloge. Ljeti živimo unutar reklame, turističkog *bilboarda*, reprezentacije samih sebe, natovareni romantičnom i idiličnom slikom "Mediterana kakav (nikad ni)je bio" i imidžem turističke ljepotice koju svi žele dotaknuti barem jednom u životu.

Zimi, gotovo u nordijskoj drami koju nitko ne čita niti gleda.

Sve imaginarno, te nametnuto i uvjetovano.

Stoga, usuđujemo se dijagnosticirati cijelome Gradu teški bipolarni poremećaj. Stoga smo svi poremećeni. Stoga, nam je i javna uprava poremećena. Stoga, teško je zamisliti da bi neki "vitez, na bijelom, ili bilo kakvom konju" mogao ujahati u Grad i rastjerati aždaje!

Ali ipak mu se nadamo. Zvat će se Srđ i bit će naš!

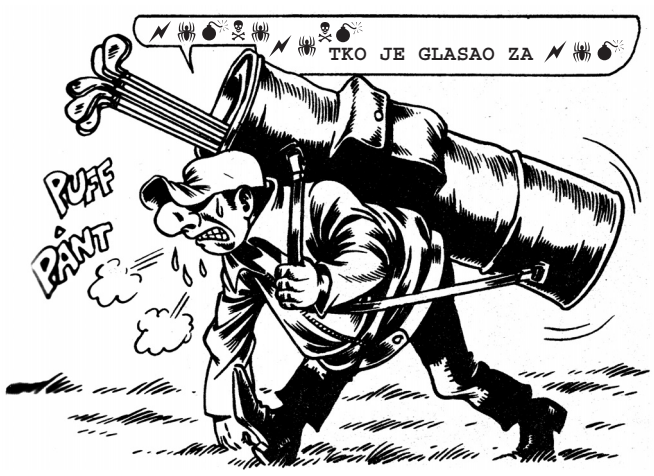

STOP REPRESIJI!

Golf je samo segment jedne totalne pljačke, oni koji ovo provode rade od nas kompletne budale: magarci gori od nas kupuju nas našim vlastitim novcem! Rasprodajemo sve, aveti investitora kruže oko nas. U Americi, vidjeli ste, kad vam uzmu zemlju završite u rezervatu! Golf je produkt udruženog interesa spekulativnog kapitala i onog sloja koji inače zovemo domaći izdajnici.

Samo je pitanje jesmo li to u stanju trpjeti? Politika sve to zna i nameće, a mi građani to moramo zaustaviti, bez nasilja, bez nereda, i po zakonu. Moramo zaustaviti ovu opasnu tendenciju koja nas kao "Titanic" vodi prema santi leda.

Ivan Rude, šibenski odvjetnik,
na tribini "Što golf ima s tim?" u Šibeniku, 28.03.2011.

Unatoč našoj sposobnosti da razvijemo drugačije, demokratske institucije, prostore i proizvodnju, ne smijemo podcijeniti moć kapitalističke elite i sve njene represivne mogućnosti. Vladajuća političko-financijska oligarhija, razvijena u informatičkom i umreženom dobu, umanjila je suverenitet nacionalnih država i legitimnost političkih stranaka, te se povezuje na drugačijim, interesnim osnovama, istovremeno isključujući i blokirajući pristup dobrima sve većem broju građana.

Maunel Castells govori da je upravo ta pozicija iz koje se uključuje ili isključuje pojedinac iz suvremenoga mrežnog društva, glavni izvor moći interesnih grupa, a ne država, vlast ili kapital kao nekoć.

Pulska grupa, Grad postkapitalizma,
Čovjek i prostor, br. 668/671, 2010.

PROTUPRIRODNI BLUD

Navikli smo se na sintagmu: Grad pod Srđem. Dubrovnik je simbiotski vezan za Srđ, kao što je Split nezamisliv bez Marjana. A navući englesku travicu na mitski prostor Dubrovnika, na najhrapaviji mogući pejsaž, za mene je protuprirodni blud. Malo je važno što je golf tu crtao već vajni "Južni Jadran", onaj soc-realistički megalomanski projekt iz 1970-ih; što za uređenje Srđa nije proveden javni natječaj; što Grad Dubrovnik nije napravio ekonomsku analizu projekta… Trebamo se samo pitati što će od svega toga imati preostalih 900 stanovnika unutar povijesne jezgre, a dobar dio među njima ostao je u gradu samo zato što su zaštićeni stanari, dakle taoci svoje socijalne situacije. Nude nam neviđene kuće Zahe Hadid poviše Dubrovnika kojemu je definiciju dao već Toskanac De Diversis kada je napisao, otprilike, da Grad ima izgled kuće, a svaka kuća da je kao Grad. Argumentacija planera podsjeća me na onog našeg profesora seizmologa koji nas je nekidan nakon Fukushime na HTV-u tješio kako Zagreb istinabog može biti pogođen s 6,3 stupnja po Richteru, ali da je Krško projektirano da izdrži 6,5!

Dr.sc. Joško Belamarić
HRT, Hrvatska uživo, 16.3.2011.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

Tiskanje ove publikacije omogućeno je temeljem financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u skladu s Ugovorom Urbroj: 07578-10-03 Klasa: 007-01/10-02/PP-4A/005. Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva http://zaklada.civilnodrustvo.hr

Izdavač: Inicijativa građana Srđ je naš • Adresa: Frana Supila 8, Dubrovnik • e-mail: srdj.je.nas@gmail.com • web: kofol-golf.com • Uredništvo: Đuro Capor, Srdjana Cvijetić, Ivan Ivičević-Bakulić, Ivo Kara-Pešić, Ana Marinković, Luko Piplica, Helena Puhara, Slaven Tolj i Lucija Vuković • Prijelom i priprema za tisak: Nedim Meco • Fotografije i ilustracije: Ivan Ivičević-Bakulić, Marija Kojaković, Helena Puhara, Slaven Tolj i Željko Tutnjević • Tisak: Novi list, Rijeka • Naklada: 4000 kom.

RITUALNO UBIJANJE GRADA, PONOVO

Piše: ***Mr.sc. Mirko Petrić***

Otpor gradnji na Srđu stoga nije samo obrana nezaštićene prirode: na Srđu se brani sama ideja Grada, kao uređene zajednice u čijoj su biti razmjene među ljudima. Na Srđu se brani urbani identitet Dubrovnika, eminentno gradske kulture koja je imala snage doprijeti daleko izvan zidina kojima se bila ogradila od potencijalnih neprijatelja. Zbog toga je djelatnost na obrani Srđa, baš kao i zagrebačke Varšavske, najvažnija djelatnost koju možemo poduzimati ako želimo obranu i same uspomene na gradsku kulturu i kulturu Grada.

Čin 1. Cvjetni (bez trga)

Travanj je najokrutniji mjesec: iz sasušene zimske zemlje niču ljiljani, uspomene se miješaju sa žudnjama. Tako je to osjećao pjesnik *T. S. Eliot*, dok je pisao *Pustu zemlju* (1922.). Gotovo stoljeće kasnije, u opustošenoj zemlji "zrele tranzicije", iz tla izbijaju trgovački centri i ekskluzivni stanovi, a u svom izlasku na svijet ruše urbanu strukturu i memoriju ključnih generatora gradskog načina života.

Okrutni travanj 2011. oduzeo je gradu Zagrebu jedno od posljednjih mjesta urbanog susreta i razmjene: *Cvjetni trg*, dva desetljeća sustavno lišavan jednog po jednog atributa svog *genius loci*, postao je samo *Cvjetni*. "*Trg*" je usisan u kavernu trgovačkog centra koja se otvorila na njegovoj zapadnoj strani, nakon pet godina izigravanja zakonskih propisa i ignoriranja volje civilnog društva.

Svi oni građani i sve one građanke Zagreba koji su Cvjetni *trg* doživljavali kao mjesto svakodnevne razmjene misli i osjećaja s drugima, ili pak kao "javni prostor za uživanje samoće" (*Urša Komac*), to su mjesto i taj prostor izgubili. Izgnani su s njega, baš kao i čitava jedna ulica (*Varšavska*), koja je postala ulaz u podzemnu garažu. Na Cvjetnom trgu ne može se već dugo mirno sjediti u hladu i pričati o književnosti ili kazalištu. Još manje se može očekivati da neki novi *John Cage* – nadahnut okolišem – ondje počne izvoditi svoj *performance*. Na "*Cvjetnom*" (bez *trga*) sada se može čekati u redu na ulaz u dućan, držati u ruci sponzorski poklonjeni uštipak i – dok čekaš – misliti o tome koliko su sretni oni koji iznad svega toga imaju ekskluzivne stanove u koje iz podzemne garaže izravno stižu privatnim dizalom.

Književnik *Danijel Dragojević*, koji je ozračje Cvjetnog trga ovjekovječio u istoimenoj zbirci kraćih proznih zapisa (1994. godine), smatrao ga je jedinim trgom u središtu Zagreba kojem "bježi naše intimno biće". Taj trg - smatrao je Dragojević - "zbog svojih skromnih dimenzija" nije bio primamio pažnju vlasti: "[m]imoišao ga je i promet", "ostaje u zelenom". Ondašnja stvarnost, koju je pjesnik zabilježio, danas je prošlost. "Svojim praznim i ispraznim namjerama" na trg se sada nije usmjerila politička vlast, nego klijentelističke mreže koje u želji za profitom ne prežu od bilo kojeg oblika destrukcije okoliša.

Zajedno s trgom, Zagrebu je ukradeno njegovo *intimno biće*: ono je – bez da su se nekadašnji *korisnici* trga uopće pomaknuli s mjesta – prešlo u dragojevićevsku *topografiju nostalgije*. Na sličan način, i druga mjesta nekadašnjeg gradskog života prelaze u mjesta memorije. S obzirom na sve gušću mrežu planirane *shopping* "revitalizacije" gradskog središta, glavni grad jedne minijaturne zemlje u dogledno se vrijeme više neće moći oslovljavati ni le carreovskom sintagmom "mali grad u Njemačkoj". Bit će najvjerojatnije tek nešto "malo" od gotovo milijun stanovnika, povezanih automobilskim prijevozom od točke do točke kupovanja, "zabave" i luksuza. Grad je ukraden, nestao.

Čin 2. Dubrovnik (bez ideje Grada?)

Dok krađa zagrebačkih javnih prostora koje simboliziraju nekadašnji trg (Cvjetni) i nekadašnja ulica (Varšavska), s pravom izaziva zaprepaštenost, o aktualnom granatiranju zaštićenog lokaliteta svjetske kulturne baštine u hrvatskoj se javnosti ne čuje puno.

Za razliku od 1991., kad su granate fizički padale na Dubrovnik, današnje bombardiranje grada slikama njegove "bolje budućnosti" popraćeno je razočaravajuće mlakim reakcijama.

Kakvo granatiranje, zapitat će se možda neupućeni? Na Dubrovnik u ovom trenutku ne pada ništa osim niza

ideja koje bi trebale unaprijediti njegovu turističku ponudu. Netočno: slike vila na Srđu jednako uništavaju grad pod njim kao što su to činile i granate. Fizička destrukcija uklanja okvir odvijanja života Grada i potom briše uspomenu na njega: bombardiranje slikama i prostoru neprimjerenim koncepcijama briše memoriju čak i kad zgrade, knjižnice i arhivi nisu srušeni.

Vile na Srđu kradu slike Grada kakav smo poznavali, u oba smjera: s mora prema brdu i s brda prema moru. Teško je među lokalnima naći nekoga tko bi rekao da su se uklopile u okoliš i povjerovao da se "neće vidjeti s mora". No, isti onaj medij koji je do jučer promicao, a danas slavi krađu trga i ulice u središtu Zagreba, stavio je u javni promet "spektakularne vile" neupitne "međunarodne arhitektonske veličine", koje su proglašene vrhunskim remek-djelom (točnije: *masterpiece-om*), iako je predviđeno da će se *lomiti koplja* oko toga trebaju li se tamo sagraditi ili ne.

U tome upravo i počinje problem: ono što je "najboljoj svjetskoj arhitektici" i poluobrazovanim novinarima "tamo", lokalnima je "ovdje", i to jučer, danas i sutra. Međutim, što će se tom njihovom "ovdje" dogoditi uspije li ga "jedna od najmoćnijih žena na svijetu" pretvoriti u svoje arhitektonsko "tamo"? Odgovor je: nešto još znatno gore od materijalizacije koncepta izraženog u bombastičnom naslovu novinskog članka, koji naređuje: "Sagradite ove spektakularne vile ponad Dubrovnika".

No, pođimo redom, od same vizualizacije jedne od predloženih *koncept-vila*, iza koje se – onako *s visoka* – na slici vidi Grad, točnije izobličeni obrisi prepoznatljivih gradskih vizura, izvedeni u skladu s globalno prepoznatljivim stilom svjetski slavne *Zahe* (kako je intimno oslovljavaju novinski zagovaratelji projekta).

Grad kakav poznajemo na toj je vizualizaciji uništen bez ispaljene granate, mutacijom u računalnom programu. Umjesto živog organizma koji dragojevićevski priziva naše *intimno biće*, pretvorio se tek u pogled, koji se može organizirati u skladu s vlastitom vizijom prostora i vlastitim – dekorativnim - arhitektonskim stilom. Umjesto Dubrovnika – *Dubrovnik Pearl*, i to na mjestu originala!

Takav Dubrovnik, sveden na ružnu i *plastičnu* dekoraciju, predstavlja dvostruku krađu. S jedne strane, krađom vizure povećava se cijena vile. S druge strane, Gradu se krade ne samo pristup, nego i sâm pogled na prirodu koja ga okružuje. Podigneš li pogled uzbrdo, iznad zidina, pa čak i vizualno malignih izraslina koje ih sada okružuju, opet ćeš naići na vilu – *ekskluzivni* podsjetnik da se na teritoriju nekadašnje Republike više nikuda ne može pobjeći niti bilo što izbjeći.

Od obje ove krađe još je, međutim, gore razaranje koja se krije u prvom dijelu složenice *koncept-vile*. *Koncept* ovih vila je, naime, takav je da isključuje samu ideju Grada i okolne prirode kao integralnog dijela cjeline njegova urbanog života. Ove vile žele biti *ekskluzivne*, dakle – kao što kaže već i etimologija pojma – isključiti bilo koga drugoga osim vlasnika i onoga koga taj vlasnik želi pripustiti na svoj posjed, otet od prirode i društva u kojem fizički postoji.

A gore, na visinama, odakle su prije dvadeset godina pucali topovi po Dubrovniku, a sad tek lete simbolični projektili *Zahinih* vila? Što se gore događa? O tome nam govori izgled zelenila na *Zahinim* vizualizacijama. Umjesto sredozemne makije i uspomene na dubravu po kojoj Grad nosi ime, umjetna trava sa zaslona računalnih video igara. Ne samo golf igralište nego i najobičnija vrtna tratina protive se ovdje zakonima prirode i traže njezino uništenje, ne samo na Srđu nego i u drugim dijelovima nekadašnje Republike.

Travu treba navodnjavati i gnojiti umjetnim gnojivima, nekamo treba odvoziti tone ekskluzivnog smeća, odnekuda stvoriti struju koju traži održavanje cijeloga toga apsurdnog i protuprirodnog pogona. Zbog toga će stradati i oni dijelovi okolice koji nisu u vlasništvu "ekskluzivaca" s vrha svijeta. Zbog toga su *Zahine vile* i njihove slike destruktivnije i od projektila koji su 1991. ispaljivani s okolnih brda. Obuhvat njihove potencijalne štetnosti još je veći, a svrha potpuno ista: riječ je o "*ritualnom ubijanju grada*", kao što je točno primijetio autor eseja *Grad i smrt*, *Bogdan Bogdanović*.

Grad pokušavaju ubiti oni koji su od njega preplašeni u istoj mjeri kao što su bili i topnici 1991. Jednako su neuki i nenačitani, jednako bahati: razlika je jedino u tome što su bogati i tek na nešto drukčiji način bezosjećajni. No, njihovi medijski projektili i graditeljski planovi vrlo su razorni: iza njihovih "koncepata" i "eskluzivnosti" može ostati manje osjećaja Grada nego što je to bio slučaj u tijeku i poslije granatiranja.

Učinimo nešto da se Dubrovnik dalje ne prodaje

Mi koji upravljamo Biskupijom dužni smo dati doprinos očuvanju kulturne baštine, te taj veliki dar prošlosti pokušati prenijeti u budućnost. Jednako je tako i s Gradom. To je veliko bogatstvo koje nije na prodaju. Nažalost, Dubrovnik je postao grad koji se prodaje i to je loše. Trebali bismo svi zajedno učiniti nešto da se dalje ne prodaje, nego da ostane grad stanovnika Dubrovnika, naš Grad.

msgr. Mate Uzinić, novi dubrovački biskup, Slobodna dalmacija, 24.3.2011.

ZEMLJA GOLFA

Piše: ***Zoran Ferić***

Mala zemlja velikog golfa predstavlja se hrvatskoj javnosti kao kičasta pastorala s pitomim zelenim travnjacima i zrelim ljudima u bijelom koji nose skupe satove. Ono, međutim, što postoji iza takve pastoralne fotografije nije nimalo lijepo, kao što obično nije nimalo lijepo ono što stoji iza kičastih jumbo plakata: ekskluzivni interesi bogate i pohlepne manjine koja želi postati još bogatija i pri tome ne preže ni pred čime.

Kad u američkom trileru vidimo tipa kako u kancelariji postavlja lopticu, uzima palicu i simulira golf, sigurni smo da je spomenuti ili budala ili negativac, a najčešće oboje. Kad u krimiću vidimo da dvojica igraju golf, jedan od njih je sigurno kriminalac velikog stila, povezan s političkim strukturama, policijom, pravosuđem i tajnim službama. Smiješni tipovi s rukavicama i bijelim cipelicama krstare zelenim travnjakom sa smiješnim palicama i kuju međunarodne zavjere. Golf je sport koji već godinama u javnosti ima pretežito negativan imidž. Doživljavaju ga kao elitistički sport bogatih, ili kao smiješnu penzionersku zabavu. U jednom starom vicu penzionere su zvali hokejašima, zbog štapova koje nose. Danas ih možemo nazvati golferima. Naravno, bez namjere da vrijeđamo mnoge časne ljude koji su časno zaradili mirovinu. I pri takvom stanju stvari, netko se u Hrvatskoj sjetio da više nije važno biti zemlja znanja, nego da je neusporedivo važnije postati zemlja golfa jer je to naša budućnost. Golf će izvući naš turizam iz gabule, golf će osigurati radna mjesta, golf će dovesti investitore i solventne strane turiste, golf će osigurati elitne hotele i apartmane, zbog golfa ćemo postati zemlja bogatih.

Da bi se opravdala takva razvojna strategija do apsurda se napuhavaju brojke o evropskim golferima i cifre koje kao turisti troše. Mala zemlja velikog golfa predstavlja se hrvatskoj javnosti kao kičasta pastorala s pitomim zelenim travnjacima i zrelim ljudima u bijelom koji nose skupe satove. Ono, međutim, što postoji iza takve pastoralne fotografije nije nimalo lijepo, kao što obično nije nimalo lijepo ono što stoji iza kičastih jumbo plakata: ekskluzivni interesi bogate i pohlepne manjine koja želi postati još bogatija i pri tome ne preže ni pred čime. Pozadina lijepe slike koju su ljudi iz hrvatske Vlade povezani s krupnim biznisom pokušali nametnuti javnosti zapravo užasava. Idilični travnati predio s blagim bregovima, zastavicama i rupama zapravo je prostor zatrovan pesticidima i ekološka bomba koja truje okolinu, dostojanstven čovjek u odijelu boje pijeska zapravo je lopov velikog stila koji je našao modus da u okviru zakona nepošteno drpi veliku lovu, najčešće ne misleći ni na koga osim na sebe sama, starac koji mu nosi štapove umirovljeni je učitelj koji ne može živjeti od penzije, atraktivna žena uz njega je kurvetina koja se udala zbog para, a jadnik koji za napojnicu skuplja loptice po šikari je bivši vlasnik zemlje na kojoj se nalazi teren za golf. Tu je zemlju naslijedio od svoga šukundjeda i kao poljoprivredno zemljište preživjela je i Austriju i Italiju i napoleonske ratove i fašizam i nacionalizaciju poslije drugoga rata. Čak i privatizaciju. Izvlaštena je tek zakonom o golfu. A taj zakon, koji je prošli tjedan izglasan u Saboru hitnim postupkom i koji je posvađao koalicijske partnere, pada se u prilično zanimljivo vrijeme (tekst je napisan 2008. op. ur.). Naime, usred financijske i ekonomske krize, kojoj se još ne znaju dosezi, ali se može prilično sigurno reći zašto se dogodila te velikih anarhističkih prosvjeda mladih koji su paralizirali Grčku. Pa iako je zakon o golfu prvenstveno naša stvar i, rekao bih, naša sramota, nije lišen međunarodnoga konteksta. Kriza koja se i nama sada događa zapravo je kriza pohlepe i podivljaloga kapitala bez lica, to je u krajnjoj liniji i ozbiljna kriza moralnih vrijednosti.

Oni koji ulažu kapital i kompanije koje ga plasiraju uopće ne misle na ljude. Čovjek je jednim preciznim kirurškim rezom odstranjen iz poslovanja kao nešto nevažno, nešto o čemu se ne mora voditi računa kad je profit u pitanju. Štoviše, kad se u kontekstu profita, ulaganja i razvoja i spomene nekakva socijalna osjetljivost, ona se odmah doživljava kao komunističko agitiranje i opasna rabota. To se ne događa samo kod nas, sjetimo se samo nedavne predsjedničke kampanje i toga kako su republikanci plašili birače s Obamom koji je, navodno, komunjara. Socijalna osjetljivost doživljava se kao nešto nerealno, ili opasno. Takva međunarodna klima odgovara lopovima i krupnim kriminalcima. Zakonom o golfu omogućuje se takvim velikim lopovima da ulažu i kod nas, da izvlašćuju, grade i onečišćuju. Argument investitora u ovakvim sporovima, kao što je ovaj o golfu, obično je zgražanje nad ovom primitivnom i blesavom sredinom koja stvara antipoduzetničku klimu, koja se buni čim se hoće nešto novo sagraditi ili napraviti, koja onemogućuje poštene kapitaliste da ulože, zarade i osiguraju radna mjesta. Da. Tako će i onaj golfer u svijetlom odijelu s početka priče reći čovjeku koji mu skuplja lopte: "Budi sretan jer ti ja osiguravan radno mjesto." A tko zapravo onemogućuje investitore? Činovnici državnih tijela koji žele dodatno zaraditi.

Korumpirani tipovi koji su snimljeni kako trpaju kuverte s novcem u džepove. Ljudi se pak bune jer kapital nema lice, a ne pruža ni garanciju da će se barem djelomično i u okviru realnoga poštovati interesi čovjeka, lokalne zajednice i okoliša u kojemu taj čovjek živi. Veći dio današnjeg hrvatskoga kapitala pojavio se u kriminalnoj pljački društvenoga vlasništva i kao takav je već obilježen. One koji ulažu već otprije bije glas da su jamili i da se oko toga ništa ozbiljno nije dogodilo. Strah i nepovjerenje su zato više nego normalni. Štoviše, bilo bi nenormalno da ljudi nisu skeptični i da ne pokušavaju prozreti i onemogućiti politiku i krupni kapital da ih opet opljačkaju. Anarhistički nemiri u Grčkoj upereni protiv policije koja ubija djecu, korupcije i vlade prosvjedi su protiv takvog stanja stvari. Očita potreba da se nešto hitno mijenja u tom neravnopravnom braku između kapitala i čovjeka. Upravo zato slažem se sa zastupnikom Nenadom Stazićem da je zakon o golfu jedna od najsramotnijih stvari koje smo vidjeli poslije kriminalne otimačine društvenoga vlasništva: neustavni zakon koji se pokazuje kao platforma za još jednu legaliziranu pljačku. Okolnosti u kojima je donesen ne daju razloga optimizmu.

Objavljeno u Nacionalu br. 684, 23.12.2008.

Nova paradigma

Dieselova marketinška kampanja za tekuću sezonu počiva na poruci "Budi glup" ("Be stupid"). Poruka se potom elaborira i utrljava u potrošačko podsvjesno dodatnim usporedbama poput: "Pametni možda imaju mozga, ali glupi imaju muda", ili "Pametni kritiziraju, glupi stvaraju", ili "Pametni planiraju, glupi improviziraju", ili "Pametni kažu ne, glupi kažu da", itd.

Pametni kritiziraju, a glupi stvaraju... Dakle, tu smo, o tome je riječ. Treba delati, treba graditi, "obrtati kapital", tek poslije ćemo razmišljati (razmišljanje je i onako za dokone). Ništa od razmišljanja, kako narod zna reći (i uz to dodati i "ne ostavljaj za sutra ono što možeš uraditi i danas").

Dominko Blažević, Uvod u tekst Obraz struke, Varšavska i Cvjetni džep, Čovjek i prostor, 1.4.2010.

KAKO SPASITI KRAJOLIK?

Đuro Tomljenović

Koliko često treba ponoviti da se u nekoj drugoj privrednoj grani kapital može izgubiti i ponovo zaraditi, ali kad se u turizmu jednom izgubi temeljna supstancija - priroda i zemlja - ona se više ne može nadoknaditi. Krajolik je doista sirovina, temelj opstanka i gospodarski pokretač turizma. Je li ekonomija turizma uistinu svjesna te povezanosti?

Je li si turistička struka uopće pokušala predstaviti što će se dogoditi kada se lavina budućih turističkih potrošača krajolika zakotrlja i razlije po djelomično slobodnim, ali pretežito ipak već do granice opterećenja gospodarski iskorištenim površinama predviđenim za odmor?

Buduće vojske turista, ali i vlasnika apartmana i vila, "osvojit" će i zadnje raspoložive krajolike. Nedirnuti dio prirode tako se sve više "dodiruje". Svi znakovi, posebice nuđenje stranim investitorima da grade tzv. resorte, a zapravo apartmane i vile, upućuju na približavanje oluje koja je opustošila mnoge predjele i uzmorja Mediterana. Hrvatska, s veseljem se hvale turistički djelatnici, postaje najpoželjnije odredište, a ja dodajem ili prevodim, nažalost to znači - Hrvatska postaje najpoželjnijom nekretninom Europe.

A kako ti turistički projekti koji nam se nude izgledaju danas u Španjolskoj, Portugalu, Grčkoj? Nakon kratke sezone milijuni naselja nalikuju sablasnim gradovima. Zatvoreni prozori dućana, zabravljena vrata, spuštene rolete, mrtva mjesta, slijepa pročelja, stoje napušteni poput zaostalih kulisa kratke turističke predstave, ali u vijeke vjekova istesane i zabetonirane, kao suvremeni Pompeji u izmučenim predjelima za odmor. Kad svatko bude imao kuću na selu, više neće biti sela. A kada ne bude više sela i krajolika koji se razlikuju od grada, tada više neće biti ni turizma, osim, eventualno, gradskog turizma.

Krivnju za takvo loše stanje naposljetku snosi fetiš rasta, koji vlada i u turističkoj ekonomiji, odnosno nerazumna gledišta o kvantitativnom rastu. Polazi se naime od pretpostavke da je rast sam sebi svrha. A razvoj turističke infrastrukture treba poticati samo kada se na taj način, stvaranjem novih radnih mjesta i prihoda, poboljšava gospodarska osnova lokalnog stanovništva koje na tom području živi već generacijama.

Krajolike u kojima nema stalno nastanjenog stanovništva treba čuvati od izgradnje turističke infrastrukture. Stoga više nego ikada prije, danas treba zahtijevati da turistička politika vodi računa prije svega o čovjeku - i turistu i domaćinu. Ne pokuša li to i ostane li usmjerena na politiku rasta i zahtjeve turističke industrije tj. investitora, ona će se prije ili poslije suočiti s oblicima "pobuna turista¨ i ¨pobuna lokalnog stanovništva¨- protiv turista.

HRT, Hrvatska uživo, 16.3.2011.

ALGARVE BRIEFING:
GOLF UKORAK S NEKRETNINAMA!

Piše: ***Luko Brailo***

Objašnjavajući prednosti svoga megaprojekta tvrtka Razvoj golf i njezini PR stručnjaci nevjernim Tomama, u pravilu, serviraju priču o golfu u portugalskoj pokrajini Alagarve. Uskoro će godina dana otkako se skupina dubrovačkih i zagrebačkih novinara (među njima i potpisnik ovoga priloga) imala priliku "pobliže upoznati s profesionalnim golf igralištima, cjelokupnim popratnim sadržajima koji se nalaze u sklopu golf resorta, te svim prednostima koje golf donosi regiji Algarve".

To je studijsko i edukativno putovanje u najjužniju portugalsku pokrajinu bilo stvarno zanimljivo. Prije svega radi činjenice što u toj regiji koja raspolaže s 33 golf terena (26 sa 18, te 7 s 9 rupa) nema tzv. golf resorta s pratećim sadržajima koji je smješten u neposrednom susjedstvu tamošnjih gradova. Osobito ne, onako kako se to u Dubrovniku planira, iznad samoga Grada, koji je k tome i zaštićeni UNESCO-v spomenik kulture.

Tereni se u Algarveu protežu uz obalu u duljini od 15 kilometara, a tamošnja je golf industrija pokrenuta sredinom šezedesetih godina prošloga stoljeća. Slučajno ili ne, pokrenuli su je upravo Englezi koji su i u slučaju *Golf parka Dubrovnik* (GPD) itekako uključeni preko veza *Razvoj golfa* i britanskog *Lloyd's Property Investmensa* (LPI). Sjedište te grupacije je u Londonu, a od početka 2009. godine na njezinim se web stranicama podastiru mogućnosti ulaganja u projekt nazvan 'Royal Golf park Dubrovnik'.

U proteklih je 45 godina golfski turizam u Algarveu rapidno napredovao. Promet ostvaren od golfa i pratećih mu djelatnosti u 2009. godini iznosio je 1,8 milijardi eura, a broj golferskih noćenja je došao do 1,1 milijuna i čini trećinu cjelokupnog portugalskog turizma. Podaci su to Regionalne turističke zajednice Agarvea koja u svom ustrojstvu ima i samostalni *golf department*.

Pričljiva šefica toga odjela Maria Delgado e Silva govori o *golf industriji*, pa će reći kako *obični* turisti u njihovoj regiji dnevno prosječno troše 91 euro. Nasuprot *običnim* gostima, udarači golf loptica dnevno prosječno troše 164 eura. Od toga 26 posto izdataka odlazi na sam golf, a ostatak na prijevoz, smještaj, hranu i piće itd. Na jednom golf terenu prosječno je zaposleno 30 do 35 osoba.

Nadalje, spomenuta će gospođa Maria *šćeto neto* dubrovačkim i zagrebačkim novinarima kazati kako zapravo nema razvoja golf destinacije bez istovremenog biznisa s nekretninama! Pa će u svojoj prezentaciji, uz ostalo, naglasiti da ulaganja u golf projekte počinju donositi profit nakon 6 do 8 godina.

I u tome pogledu su iskustva iz Algareva veoma zanimljiva. Najstarije tamošnje odredište *Penina Golf & Resort* ima 3 golf igrališta po 18 i dva manja s 9 rupa. Resort čini klasični hotel s pet zvjezdica (200 soba), tu su i bazen, teniski tereni. Resortom upravlja grupacija *Meridien*, a u Peninu dolaze stvarni zaljubljenici u golf i ljudi

doista vješti u baratanju štapom i lopticom. Taj resort okružuje i desetak vila, ali one više nisu sastavni dio kompleksa kao 1965. godine kada je Penina izgrađena.

Iako Penina ima i nogometni teren koji je licencirala *FIFA*, a tamo se, među ostalim, pripremao i Chelsea, taj je, kažu u Algarveu, konzervativno-klasični pristup bez biznisa s nekretninana u golf industriji ubrzo napušten.

Vidljivo je to na primjeru *Pine Clifffs Resorta* (PCR) koji je ustvari obiteljska turistička destinacija s golf igralištem od samo 9 rupa. Uz hotel Sheraton PCR-ovo naselje sastoji se od 154 dvo- i trokrevetna luksuzna apartmana, *tipičnog sela* s dvo- i četverokrevetnim kuć(ic) ama, te ekskluzivnim vilama s privatnim bazenima, vrtovima itd. Ti se objekti mogu kupiti, vile se prodaju po cijeni od blizu 6 milijuna eura, a njihov dnevni najam iznosi 2200 eura. I ostali manji objekti (kućice, apartmani) mogu se kupiti ili *afitati* u dogovoru s Upravom PCR-a koja je to područje na morskoj obali PR-ovski razvikala u golferskom svijetu uvođenjem tzv. *rupe s pogledom* gdje lopticu treba prebaciti preko litice iznad oceanske plaže.

Treći model iz palete golf industrije u Algarveu je *Amendoeira Golf resort* koji s auto ceste izgleda kao 'golubinjak' u portugalsko-maorskom arhitektonskom izdanju. Ima dva igrališta sa po 18 rupa, ali i poveće naselje s više od 300 vila i apartmana s pogledom na golf terene. To je naselje građevinski toliko nabijeno, tako da je privatnost i uživanje u korištenju iznajmljene ili kupljene nekretnine s bazenom u tom golf resortu praktički nemoguća misija. Ni tržište ga, rekli su nam domaćini, nije baš *najbolje prihvatilo*, a i godinu dana kasnije je slično.

Pitanje je, naravno, koja su od tih iskustava i jesu li ona uopće mehanički primjenjiva i na Dubrovnik. Primjerice, u najjužnijoj portugalskoj pokrajini po terenu radi 30 do 35 osoba, a za dubrovački GPD s dva golf igrališta i pratećim sadržajima planira se zapošljavanje 1045 osoba?

Tamo *obični* turisti dnevno troše 91, a u Dubrovniku 90 eura. Golferski gosti u Algarveu troše 164, a u Dubrovniku španjolski turisti spenđaju 196, Amerikanci 147, Rusi 140, Irci 130 eura... U Algarveu pričaju o ogromnoj golf industriji, a kod nas se govori samo o GPD-u s nedefiniranim pratećim sadržajima, pri čemu za razliku od privatno-ulagačkog nije definiran javni interes za prostore Srđa i Bosanke. Tamo su se unatrag pet desetljeća vodile rasprave o prenamjeni tadašnjih rižinih polja u golf terene, te donosile strateške odluke na razini gradova, pokrajine i države o upuštanju u turističko-golfersko-nekretninsku industriju.

Kod nas imamo dvojbeni državni zakon o golfu čiju zakonitost i dalje propituje Ustavni sud RH, a državne, županijske i gradske urbanističko-prostorne službe još uvijek nisu postigle konsenzus o tome što bi, kako i pod kojim uvjetima eventualno bilo moguće graditi iznad Grada. Pritom se, iako je riječ o najvećem projektu u novijoj povijesti Dubrovnika, s neposrednim referendumskim izjašnjavanjem njegovih građana o tom megazahvatu - zbijaju neumjesne šale!

GDJE SE IZGUBILO JAVNO-PRIVATNO PARTNERSTVO?

Piše: ***Prof. Đuro Capor***

Tko zapravo ulaže u infrastrukturu vila i apartmana na Srđu, kolika je to investicija, po kojim se načelima odvija, kolike su obveze Grada Dubrovnika i postoji li uopće ekonomsko opravdanje za projekt? Sva ova pitanja na koja javnost ima pravo znati odgovor ostala su neodgovorena od samoga početka ovoga projekta 2003. godine do danas.

Zvuči nevjerojatno da nitko od 300 zaposlenika Grada Dubrovnika nema odgovore na ova pitanja. Još je nevjerojatniji podatak to da nitko od gradskih vijećnika na tri javna predstavljanja ovoga projekta nije imao niti jedno pitanje niti komentar, a kamoli pozvao Gradonačelnika na odgovornost zbog pogodovanja investitoru i prešućivanju informacija o skrivenim stranama ovoga projekta. Ovakva namjerna nejasnoća i uskraćivanje odgovora nisu slučajni, oni se koriste da bi daleko od očiju javnosti, sporni projekt mogao tiho narasti na pet puta veći iznos od početne projekcije vrijednosti investicije. Namjera je investitora, kao i prijatelja ovoga projekta, brojne financijske obveze navodnih investitora prebaciti na budžet RH kroz izgradnju trafostanice na Srđu (220 milijuna kn), a troškove izgradnje i održavanja vodovoda, kanalizacije, moderne cestovne mreže, javne rasvjete na teret gradskoga proračuna,

U sljedećim tablicama donosimo objektivnu procjenu troškova infrastrukture projekta na Srđu, temeljenu na izjavama glasnogovornika ovoga projekta, javnih izjava članova Društva arhitekata Dubrovnik (DAD) i inžinjera Elektrojuga te Društva građevinskih inžinjera.

Troškovi izgradnje infrastrukture:	**Procjenjena vrijednost projekta na Srđu kroz posljednjih 8 godina:**
Podzemna trafostanica za resort: 220 milijuna kn	2003. 80 milijuna eura
Ceste, kanalizacija,vodovod ..: 600-800 miljuna kn	2006. 230 milijuna eura
Godišnji troškovi gradskog proračuna prema održavanju infrastrukture resorta:	2010. 900 milijuna eura
3% ukupne investicije = oko 20 milijuna kn godišnje	2011. 1,2 milijarde eura

Projekt apartmanizacije Srđa putem golfa na Ustavnom sudu

Usprkos velikom trudu *pi ar* stručnjaka tvrtke Razvoj golf i njihovih suradnika da u dubrovačkim medijima prikažu zahtjeve investitora za maksimalnom izgrađenosti legitimnima, ovaj se projekt još od samog početka temeljio na nezakonitostima prilikom ulaska vila i apartmana u prostorno-plansku dokumentaciju. Zakon o prostornom planiranju propisuje obvezu da planovi nižeg reda, dakle planovi općina i gradova, moraju biti u skladu s planom višeg reda - županijskim.

Samo potpuno usklađeni s planom višeg reda oni mogu stupiti na snagu.

Procijenite sami je li to u slučaju Srđa poštivana ta obaveza.

Prostorni plan uređenja Dubrovačko-neretvanske županije (PPU DNŽ) iz 2003. godine predviđao je na Srđu golf teren od 100ha, u sklopu kojeg nisu bili predviđeni smještajni kapaciteti.

Kako je onda u Generalnom urbanostičkom planu (GUP) Grada Dubrovnika iz 2005.godine osvanuo *golf* od 310 ha i s 2400 kreveta, nikome nije jasno.

Takav GUP Grada Dubrovnika nije smio dobiti suglasnost o usklađenosti s prostornim planom Županije budući da to evidentno nije bio. To potvrđuje i tablica iz usklađenosti PPU DNŽ s Uredbom o zaštićenom obalnom pojasu (ZOP) iz 2005.god. u kojoj se precizno za Srđ navodi 100ha namijenjenih golfu bez ijednog planiranog kreveta.

Neusklađenost golfa u GUPu iz 2005. s tada važećim PPU Dubrovačko-neretvanske županije iz 2003.

PPU Dubrovačko-neretvanske županije			**PPU i GUP Grada Dubrovnika:**	
2003.	**100 ha**	**0 kreveta**		
2005.	Usklađenost s Uredbom o ZOP-u			
	100 ha	**0 kreveta** ≠	**310 ha**	**2800 kreveta**
2006.	**310 ha**	**2800 kreveta** ("Povjerenikov plan")		

Sanaderovo "malo vitra" u jedra "razvoja golfa"

Ključnu ulogu u proguravanju takvog protuzakonitog GUP-a, odnosno ishođenju nezakonite suglasnosti od Ministarstva graditeljstva, prostornog uređenja i zaštite okoliša i Županije mogla je imati nesebična pomoć koju je projektu dao (u međuvremenu uhapšeni) premijer Ivo Sanader. On je ovaj projekt opisao "projektom od izuzetnog značaja za RH".

U krizi županijske vlasti 2006.godine, izazvane kupovinom vijećničkih mandata, Vlada RH postavlja na čelo Županije povjerenika Vlade Ž. Bosnića, osobu na koju se očito moglo računati oko ovakvih delikatnih neusklađenosti. Povjerenik Bosnić napravio je pravni presedan u funkcioniranju lokalne samouprave, te je ne čekajući redovito sazivanje županijske skupštine, sam donio sporne Izmjene i dopune PPU DNŽ 2006. godine na što po Zakonu nije imao pravo. Time se plan višeg reda –županijski, nezakonito izmijenio na način da se njime prikriju nezakonitosti u ranije donesenima GUP-u i PPU-u Grada Dubrovnika iz 2005.godine čime su se u županijski plan su ušuljale turističko-apartmanske zone: Srđ, Čemprijesi, Bat, Prahivac….

Ovakav slučaj da povjerenik Vlade donosi Županijski prostorni plan, nije se nigdje drugdje u Hrvatskoj dogodio, te su zbog toga udruge DUB, Domovina, Baština i Ekoomblići 2006.godine Ustavnom sudu podnijele Zahtjev za ocjenom ustavnosti tih dokumenata.

Tako je zahvaljujući nesebičnoj asistenciji premijera i povjerenika (ne zaboravimo ni tadašnju gradsku vlast) vrijednost projekta narasla s 80 milijuna eura, (na koliko se 2003.godine procjenjivao Sommersfeldov projekt), na 900 miljuna eura 2010. godine, da bi konačno u posljednjim izjavama tvrtke Razvoj golf u ožujku 2011. godine ta procjena narasla na 1,2 milijarde eura.

Iz tih je razloga tadašnja opozicija HNS-SDP, a sadašnja vlast u Gradu Dubrovniku smatrala ove Izmjene županijskog plana nezakonitima, sjećaju li se toga danas?

Na taj način doneseni prostorni planovi, zajedno sa nezakonito unesenim smještajnim kapacitetima na Srđu, vrlo bi skoro mogli pasti na Ustavnom sudu.

Sad ima javno-privatnog partnerstva, sad više ne!

Najveće obmanjivanje javnosti bilo je višegodišnje predstavljanje ovoga projekta kao nečega od javnog interesa, pa se shodno tome on definirao i službeno vodio kao projekt javno-privatnog partnerstva. Suprotno Zakonu o javno-privatnom partnerstvu, javni interes nikada nije ni bio definiran niti jednim dokumentom, što bi bio temelj za raspisivanje natječaja ili koncesije koja je pri provedbi ovakvih projekata obvezna.

Uz to, projektna dokumentacija nikada nije bila javno dostupna u prostorijama naručitelja plana-Grada Dubrovnika, iako to zakon također propisuje.

Čak i kad je ovaj projekt, tobože od javno-privatnog partnerstva, bio izložen građanima na javnoj raspravi u rujnu 2010., nije bilo moguće vidjeti ono što je sastavni dio svakog takvog projekta -studiju isplativosti ili ekonomsku studiju. Ovaj dio stručne podloge čitavom projektu pažljivo se krije od javnosti. I napokon, kada je cijela ova komedija oko javnog interesa došla do kraja, nadležni u Gradu Dubrovniku (i sve prije nego nepristrani promatrači u cijeloj priči) odlučuju da se iz projekta izbaci njegov temeljni dio, upisan u polazišta projekta, kojima se on definirao kao javno-privatno partnerstvo. Na skoru ponovljenu javnu raspravu o Urbanističkom planu uređenja (UPU) golf parka na Srđu, on dolazi kao čisto privatni projekt kakvim su ga građani i udruge prokazivali od početka.

Novi pravni okvir za projekt osigurao je gradonačelnik Vlahušić na sjednici Gradskog vijeća održanoj u Ožujku kad je već potrošena etiketa javno-privatnog partnerstva otpala.

Gradsko vijeće je podržalo izglasavanje tobožnjeg javnog interesa Grada u obliku sportskih sadržaja u sklopu golf parka na Srđu. Time je Vlahušić za uporne golfere odradio još jedan ne tako mali korak koji ih primiče izglasavanju UPU-a.

Golfersko vijeće ili gradsko vijeće?

Gradonačelnik je na sebi svojstven način predložio Gradskom vijeću glasovanje za točku 9.. Kao što je na DUTv-u prethodno naglasio, on se s golferima sporazumio oko smanjenja apetita vezanih za broj kreveta za 15% i uz to na Srđu predvidjeti nekakve sportske sadržaje za građane (biciklizam, boćanje, dvoranu za odbojku i košarku, atletske staze, golf...). Potom je gradski dokument s upitom tipa: "Što mislite o tome da na Srđu dobijete atletsku stazu, boćarski teren, rukometnu dvoranu...?" poslao gradskim sportskim savezima,koje Grad financira i koji o Gradonačelniku previše ovise da bi o javnim pitanjima mogli imati različite službene stavove.

Stoga su predstavnici sportskih saveza gradonačelniku odgovorili da nemaju ništa protiv dvorane na Srđu niti sportskih sadržaja gore. Potom je on trijumfalno, kao dokaz postojanja javnog interesa, iz čijeg je definiranja javnost opet bila isključena, gurnuo na Gradsko vijeće popis njegovih sportskih želja uobličenih u točku 9. Na taj je način tobožnji javni interes uključen u UPU golf parka na Srđu.

Vijećnici koje su predstavnici Inicijative *Srđ je naš* na ulasku u vijećnicu upozoravali na točku 9, i na to što ona u sebi krije, ne pročitavši materijale za Gradsko vijeće nisu za nju uopće znali, što ih ipak nije spriječilo da ju mirne duše izglasaju.

Gotovo jednoglasno, 24 od 25 vijećnik, izglasalo je točku 9. ne vidjevši u njoj ništa sporno ili suprotno stavovima njihovih stranaka o planiranju golfa i "zakonu o golfu", iskazanima na državnoj razini.

Dobra stara tradicija po kojoj se i dalje ne zna tko će plaćati izgradnju, održavanje sportskih dvorana i igrališta, čije će oni biti vlasništvo, hoće li sportski klubovi i građani plaćati najam za njihovo korištenje, nije omelo gradske vijećnike u njihovom dubokom golferskom snu.

MISLI PROSTOR - URBANE GRANICE

Projekt *Davora Bušnje*, koji ovdje predstavljamo, a koji nudi jedno sasvim drugačije promišljanje funkcije, sadržaja i gradnje na Srđu, jedan je od projekata prijavljenih na međunarodni konceptualni arhitektonski natječaj pod nazivom *THINK SPACE – MISLI PROSTOR*, koji je kao seriju natječaja pokrenulo *Društvo arhitekata Zagreb*.

Projekt Think Space sastoji se od četiri konceptualna natječaja koji imaju različite teme - Urbane granice, Političke granice, Ekološke granice te Moralne granice, a svaki od programa natječaja definirao je jedan od trenutačno najzanimljivijih arhitekata svjetskog glasa - Japanac *Shohei Shigematsu*, Gvatemalac *Teddy Cruz*, Francuz *François Roche* i Hrvat *Hrvoje Njirić*. Projekt će trajati godinu dana, a na kraju će biti priređena konferencija na kojoj će se diskutirati o idejama iz sva četiri projekta.

Zadatak za prvi natječaj *Urbane granice* osmislio je čuveni arhitekt japanskog podrijetla, 37-godišnji *Shohei Shigematsu*, koji od 2006. godine vodi newyoršku podružnicu glasovitog svjetskog studija *OMA - Office for Metropolitan Architecture* uglednog nizozemskog arhitekta i dobitnika Pritzkerove nagrade *Rema Koolhaasa*, a kuratorica je bila *Eva Franch Y Gilabert*, katalonska arhitektica i direktorica galerije *Storefront for Art and Architecture* u New Yorku, jedne od najvažnijih svjetskih institucija za istraživanje u arhitekturi i umjetnosti.

Prvi krug s temom urbanih granica zatvoren je u ožujku 2011, a na natječaj je stiglo 45 arhitektonskih radova iz 15 zemalja, najviše iz SAD, Italije, Velike Britanije i Hrvatske.

Damir Ljutić, predsjednik Društva arhitekata Zagreb, smatra rad Davora Bušnje, koji se bavi koncipiranjem otvorenosti prostora i javnih sadržaja na Srđu, jednim od najzanimljivijih radova pristiglih na natječaj. "On je vrlo osjetljivo reagirao na aktualnu problematiku prostornog razvoja Dubrovnika, te tako odgovorio na investicijske projekte, koji u našem okruženju zanemaruju održivost, ali i smislenost razvoja vrijednih gradskih neizgrađenih područja", smatra Ljutić. Nasuprot takvim projektima koji negiraju stvarne potrebe lokalnih sredina, Bušnja je pokazao kako je moguće vrednovati i razvijati gradski prostor, koji će donijeti korist javnom interesu, a neće samo udovoljavati profitu.

SRĐ JE GRAD

Projekat Davora Bušnje za natječaj: THINK SPACE - MISLI PROSTOR - URBANE GRANICE

Zašto?

Grad Dubrovnik je dosegnuo maksimalnu iskoristivost svojega teritorija. Vrlo uzak i relativno malen prostor između mora i brda u potpunosti je izgrađen. Kao posljedica recentnog građevinsko-ekonomskog *boom-a*, pritiska turističkog sektora i spekulativnih investicija, zauzeti su posljednji slobodni i neizgrađeni prostori grada. Uz širenje građevinskih područja, veliki problem predstavlja prevelika iskoristivost i izgradnja postojećih građevnih zona u kojima se ukida javni i zajednički prostor, kao i potezi visokog zelenila. Grad koji je svjetski poznat po urbanističkom, arhitektonskom i kulturnom nasljeđu pretvara se u kaotičnu akumulaciju građevina i supstandardne infrastrukture. Paradoksalno je da se uz građevinsku ekspanziju događa programska kontrakcija (prvenstveno manjak javnih sadržaja), što je posljedica monokulturnog društvenog i gospodarskog usmjerenja.

Gdje?

Plato Srđa je posljednje i jedino veliko neizgrađeno područje u neposrednoj blizini uskog gradskog područja. Ne promatrajući Grad isključivo s mora, te uzevši u obzir povijesni prostor Astareje i koridore buduće prometne infrastrukture, plato Srđa se nameće kao centralni prostor šireg urbanog i ruralnog područja.

Što?

Geografsko-strateška karakteristika platoa predstavlja neprocjenjivu vrijednost kao osnovni preduvjet održivog gospodarskog i socijalnog razvoja. Stoga, teritorij Srđa ne smije biti u potpunosti predan u ruke privatnih developera upravo zbog svog strateškog značaja za budući rast i razvoj grada, temeljen na socijalno inkluzivnom, gospodarski raznovrsnom i ekološki osviještenom planiranju.

U tome je smislu osnovni cilj ovoga prijedloga rezervacija obodnog prostora platoa kao zelenog pojasa s metropolitanskom ambicijom.

Kako?

Skicu ovoga rješenja nije potrebno promatrati kao gotov projekt ili prijedlog plana, već kao otvoreni skup smjernica za planiranje obodnog prostora platoa čija će implementacija omogućiti stvaranje osnove za održivi razvoj cijeloga gradskoga područja. Osnovne smjernice za razvoj platoa su:

- identifikacija golemog latentnog potencijala prostora,
- rezervacija rubnog prostora platoa kao najvrijednijeg i strateški najbitnijeg područja,
- implantacija inicijalne grupe programa (sadržaja javne, društvene i gospodarske infrastrukture),
- naknadno reprogramiranje, supstitucija i adicija sadržaja sukladno trenutnim gradskim/regionalnim potrebama i budućem razvoju.

Rezervacijom rubnih dijelova platoa i njihovim postupnim uređenjem u urbane parkove i/ili zaštitom postojećih zelenih površina formira se kontinuirani javni otvoreni prostor. U skladu s potrebama i mogućnostima grada i regije prostor se postupno puni gradskim sadržajima koje se tipološki tretira kao paviljone u zelenilu.

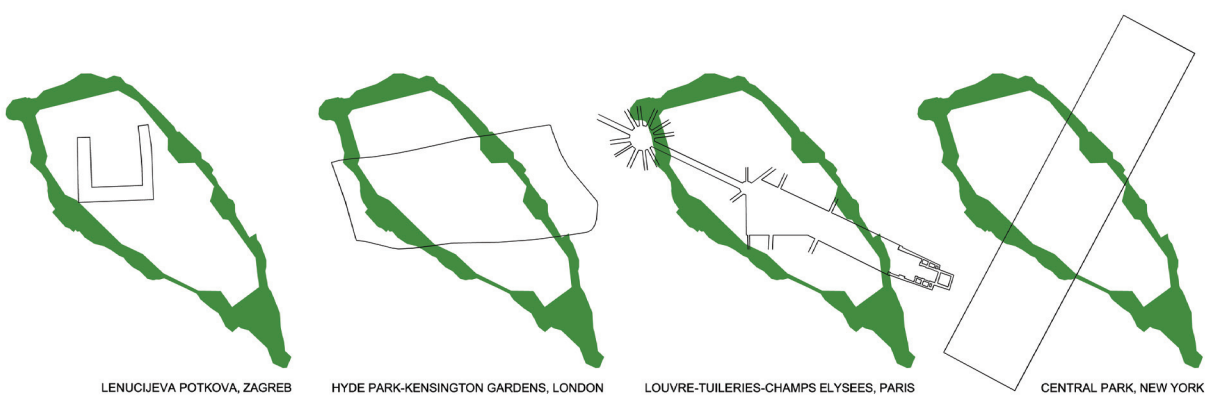
Osnovna mreža prometnica upotpunjena je novim žičarama (veze sa Sv. Jakovom, Gruškom lukom i Komolcem) te se u prometnom smislu, uz revitalizaciju postojećih i uvođenje novih pješačkih puteva, novi dio grada na Srđu u potpunosti integrira s gradom uz more.

Razvoj Bosanke je potrebno temeljiti na integraciji ruralnog stanovanja i agroturizma te suburbanog stanovanja niske gustoće i visoke kvalitete i specifičnih oblika turizma usko vezanih uz kontekst. Uz potrebno osiguravanje teritorija za budući rast Bosanke, raznolikost namjene i integracija stanovanja, turizma, agro-proizvodnje i zelenih tehnologija omogućit će održiv život zajednice bez sezonskih oscilacija vezanih uz isključivo turistički obilježene cjeline.

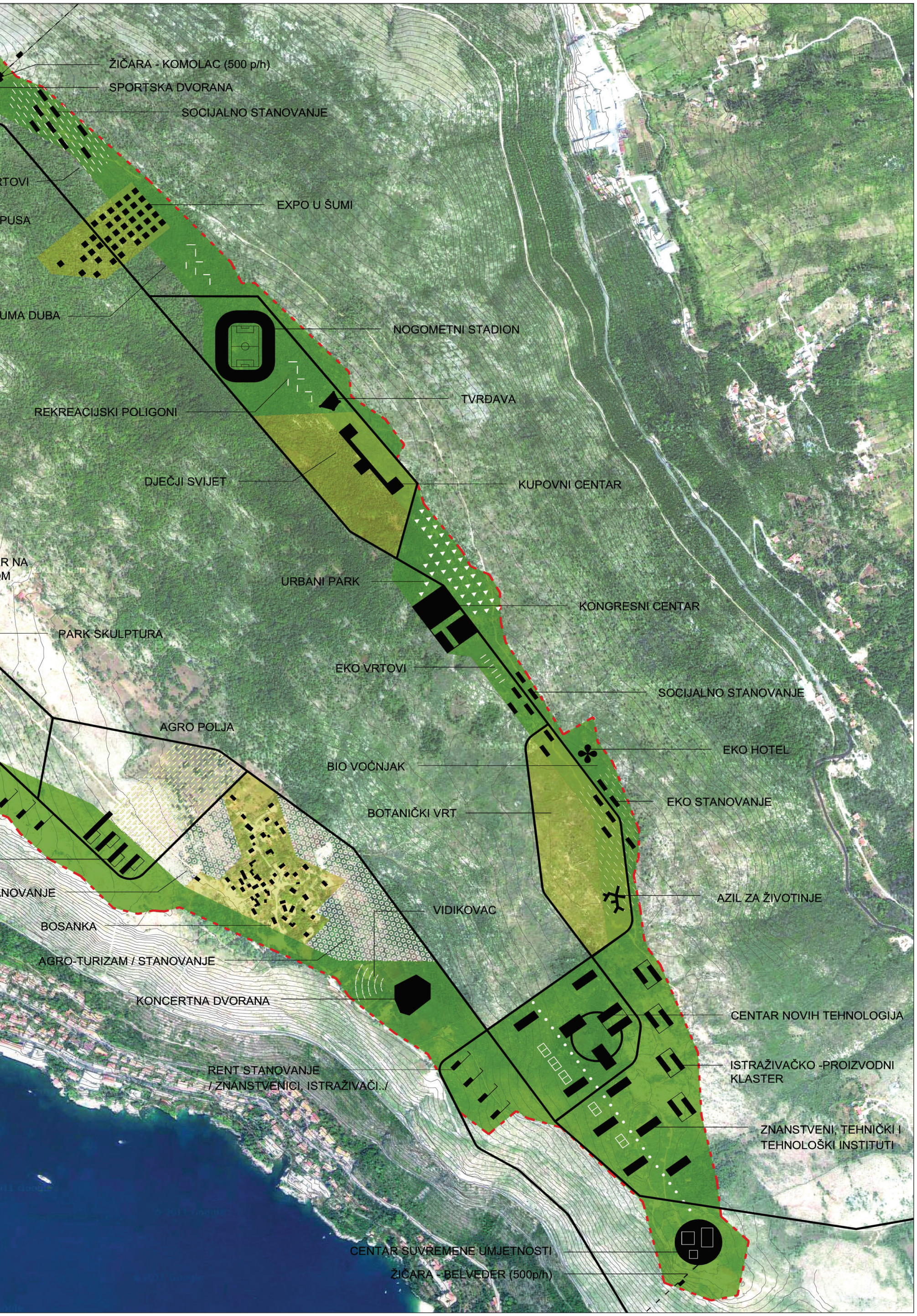
Rezervacija ruba prostora i njegov potencijal da udomi niz gradskih, javnih sadržaja dovoljno je potentan i održiv da podnese različite vrste scenarija razvoja unutrašnjosti platoa, naravno, uz prethodno utvrđene osnovne omjere površina planiranih namjena.

Predviđeni sadržaji unutar javnog, zelenog pojasa rasteretit će postojeći grad uz more i omogućiti njegovu postupnu rehabilitaciju. Također, planirani programi (posebno sveučilišni, znanstveni i istraživačko-proizvodni) naznačuju nužno potreban otklon trenutnog gospodarsko-društvenog usmjerenja grada, a s ciljem stvaranja gospodarski i socijalno održive zajednice koja će, uz korištenje naslijeđene baštine, biti primarno orijentirana na stvaranje dodane vrijednosti.

NASTAVAK NA STRANI 8 - 9

SVEUČILIŠNI KAMPUS
KNJIŽNICA
USPINJAČA -
GRUŠKA LUKA (3000 p/h)
UTVRDA STRINČJERA
PALAČA ZABAVE
UMJETNIČKA KOLONIJA
DJEČJA ARKADIJA
SOCIJALNI KLASTER
TVRĐAVA IMPERIAL
ŽIČARA (500p/h)
PARK KAMPUSA
ART PARK
DJEČJI
POLIGON
PAINT BALL
RENT-A-VIEW
AGRO-TURISTIČKI KLASTER
0
100
500m

ŽIČARA - KOMOLAC (500 p/h)
SPORTSKA DVORANA
SOCIJALNO STANOVANJE
RTOVI
EXPO U ŠUMI
PUSA
UMA DUBA
NOGOMETNI STADION
TVRĐAVA
REKREACIJSKI POLIGONI
DJEČJI SVIJET
KUPOVNI CENTAR
R NA
M
URBANI PARK
KONGRESNI CENTAR
PARK SKULPTURA
EKO VRTOVI
SOCIJALNO STANOVANJE
AGRO POLJA
EKO HOTEL
BIO VOĆNJAK
EKO STANOVANJE
BOTANIČKI VRT
NOVANJE
AZIL ZA ŽIVOTINJE
VIDIKOVAC
BOSANKA
AGRO-TURIZAM / STANOVANJE
KONCERTNA DVORANA
CENTAR NOVIH TEHNOLOGIJA
RENT STANOVANJE
/ ZNANSTVENICI, ISTRAŽIVAČI../
ISTRAŽIVAČKO -PROIZVODNI
KLASTER
ZNANSTVENI, TEHNIČKI I
TEHNOLOŠKI INSTITUTI
CENTAR SUVREMENE UMJETNOSTI
ŽIČARA - BELVEDER (500p/h)

NE PONOVILO SE NA SRĐU - SLUČAJ VRANSKO JEZERO

Piše: ***Marina Kelava***

Javni uvidi i javne rasprave tijekom ljetnih i drugih praznika, te godišnjih odmora još su jedna metoda kojom se formalno ispunjavaju zakoni, ali se sigurno ne ostvaruje pravo javnosti na pristup informacijama. Španjolska je politika provodila takvu praksu godinama i pretvorila njihovu obalu u jedno veliko bezlično apartmansko naselje s tri milijuna praznih kuća, da bi prošle godine promijenili zakon. Sada je zabranjeno provođenje javnih uvida i rasprava u mjesecima godišnjih odmora.

Uz sam rub ornitološkog rezervata i Parka prirode Vransko jezero privatni investitor sagradit će 112 vila, 10 apartmanskih građevina i hotel, ukupno 123 objekta, više od jednog prosječnog sela. Riječ je o površini od gotovo 140.000 m2, a na igralištu od 18 rupa dnevno može igrati maksimalno 100 igrača. S obzirom da se gradi više zgrada nego će dnevno biti golfera, govorimo prvenstveno o projektu apartmanizacije, a ne o prvenstveno golferskom projektu.

Na manje od 10 posto površine obuhvata već se 50 godina nalazi ilegalno odlagalište otpada na koje proračunati pogled nadležnih institucija nije niti skretao sve dok se nisu pojavili planovi za gradnju upravo na tome zemljištu koje nije građevinsko. Za Golf teren *Baštijunski brig* organiziran je još 2008. godine konzorcij Ministarstva turizma, Zadarske županije, Grada Biograda na Moru i Općine Pakoštane, te naravno investitora, kako bi se "uklonile poteškoće koje inače usporavaju izgradnju golf terena". Ovaj sukob interesa nastavio se godinu dana kasnije kada je za sanaciju toga odlagališta odobreno 30 milijuna kuna iz Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost čiji tadašnji ravnatelj *Vinko Mladineo* danas sjedi u pritvoru osumnjičen za čitav niz malverzacija i pogodovanja kroz poslove istog Fonda.

Investitor *Antun Mikec* je zemljište uspio otkupiti plaćavši ga po mizernoj cijeni od 2 do 4 eura po kvadratu, a Studiju utjecaja na okoliš koja je imala cijeli niz manjkavosti, između ostalog i prazna poglavlja, izradio je veliki poznavatelj prirode, zagrebački Fakultet strojarstva i brodogradnje.

Uočljive su sličnosti u forsiranju golfa uz Vransko jezero s dosad možda i najupitnijim golf projektom koji je prošao proceduru procjene utjecaja na okoliš, Brkačem ispod Motovuna. U zaštićenom krajoliku, kraj šume gdje rastu osjetljivi tartufi i rijeke Mirne, povjerenstvo koje je oformilo Ministarstvo zaštite okoliša procjenjivalo je hoće li 67 građevina i 2 golf igrališta od 18 rupa negativno utjecati na okoliš. Tada je komisija kojom je presjedao *Velimir Šimičić* odbila studiju. Šok u Ministarstvu *Marine Matulović Dropulić* ublažen je smjenom Šimičića "zbog odlaska u mirovinu". Na njegovo mjesto postavljen je čovjek od zadatka *Željko Cvrtila* iz Ministarstva turizma i malo dorađena studija je uskoro prihvaćena.

Čovjek od zadatka uspješno je obavio motovunsku zadatak što ga je kvalificiralo za predsjedanje i komisijom za projekt na Vranskom jezeru. I taj je zadatak uspješno obavio uz pomoć komisije, gotovo sasvim istog sastava kao i one koja je presudila Motovunu, sastavljene od više građevinara i tek jednog biologa. Ne bi se trebalo čuditi ako ime ovoga državnoga službenika koji se ne bavi okolišem, već kategorizacijom objekata u turizmu, iskrsne i u dubrovačkom slučaju.

Rješenje o Studiji kojim se Golf igralište *Baštijunski brig* ocjenjuje prihvatljivim za okoliš potpisao je 5. srpnja državni tajnik

Nikola Ružinski koji je mjesec dana prije igrao golf na turniru kojeg je organizirao investitor u spomenuti golf projekt. Golf je s njima tada igrao i još jedan član komisije za procjenu studije, a na Mikčevom turniru golf je prijašnjih godina igrao i *Đuro Popijač*, sadašnji Ministar gospodarstva.

Ružinski ne samo što igra golf, već je još uvijek naveden i kao zaposlenik institucije koja je izrađivala studiju, Fakulteta strojarstva, a koordinatorica izrade Studije utjecaja na okoliš Golf igrališta *Baštijunski brig Aleksandra Anić Vučinić*, njegova je bliska suradnica.

Sažeto to izgleda ovako: investitor baci oku na zemlju niske tržišne vrijednosti, Fond za zaštitu okoliša plati čišćenje odlagališta otpada, koje je i razlog niskoj cijeni, investitor plati izradu studije instituciji s kojom je blisko povezan državni tajnik koji pak igra golf s investitorom, a isti državni tajnik potom potpiše i rješenje. Dok je tadašnja ministrica Dropulić u međuvremenu smijenjena s položaja, državni tajnik još uvijek sjedi u svojoj stolici, a u slobodno vrijeme zabavlja se s golf palicama i investitorima.

Nevjerojatan je i *tajming* dozvola. Uvid u lokacijsku dozvolu je formalno održan 5. srpnja, Ministarstvo zaštite okoliša 5. srpnja je izdalo rješenje o prihvaćanju Studije o utjecaju na okoliš, Zadarska županija je istog 5. srpnja ispečatirala lokacijsku dozvolu. U samom dokumentu lokacijske vidljivo je preko 50 imena vlasnika parceliziranih zemljišta međutim, nitko od njih nije došao na uvid jer je poziv na uvid u lokacijsku dozvolu obješen samo na oglasnim pločama, nije čak ni objavljen u lokalnim novinama kao što je običaj, a tamoli da su čuli za internet. Osim što se u 21. stoljeću lokalna uprava koristi sredstvima prioptćavanja iz doba prije golubova listonoša, rokovi za žalbe tekli su i istekli tijekom ljeta dok su se Hrvati bavili godišnjim odmorima.

Javni uvidi i javne rasprave tijekom ljetnih i drugih praznika, te godišnjih odmora još su jedna metoda kojom se formalno ispunjavaju zakoni, ali se sigurno ne ostvaruje pravo javnosti na pristup informacijama. Španjolska je politika provodila takvu praksu godinama i pretvorila njihovu obalu u jedno veliko bezlično apartmansko naselje s tri milijuna praznih kuća, da bi prošle godine promijenili zakon. Sada je zabranjeno provođenje javnih uvida i rasprava u mjesecima godišnjih odmora.

Kršenje prava na pristup informacijama u cilju ubrzavanja procesa u korist privatne osobe nastavilo se kada je u rujnu zadarski župan HDZ-ovac *Stipe Zrilić* pet minuta prije sjednice vijećnicima uturio u ruke dokument od 36 stranica. Dokumentom koji nisu stigli pročitati Županija se izjašnjava da je golf na Baštijunskom brigu od "interesa za Republiku Hrvatsku". Vijećnici su poslušno dignuli ruke i prijedlog je poslan Vladi. Ako Vlada potvrdi mišljenje Županije, to će biti osnova za izvlaštenje zemljišta vlasnicima koji još nisu prodali zemlju.

Ova prava igra na hrvatski način i ismijavanje smisla institucija i zakona blagoslovljena je i od strane nekritičnih medija koji se suzdržavaju od istraživačkog novinarstva, ali im ne smeta prenositi propovijedi onih koji im plaćaju oglase. "Prava briga o ekologiji je kroz djela, a to znači da će svaki pojedinac uređenjem barem četvornog metra divljeg odlagališta smeća puno više doprinijeti zdravoj prirodi nego sve "zelene akcije" pisanjem po portalima", podučeni su tako Zadrani kada je u medijskom spinu u slučaju golf terena Baštijunski brig Zadarski list krajem ožujka objavio predavanje investitora Antuna Mikeca slično kao što su to radili neki mediji i u vezi Srđa. Mikec se tako poslužio lokalnim listom kao svojim glasilom, a iako se impliciralo kako investitor nešto tamo čisti novinar je "zaboravio" upitati nije li Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost zapravo financirao sanaciju odlagališta s 30 milijuna kuna javnog novca nakon što je već investitor bacio oko na to područje.

Slučaj Vranskog jezera jasno pokazuje postojanje sprege državnih institucija i privatnog kapitala. Pokazuje i da se u postupku procjene utjecaja na okoliš koji je na papiru sasvim usklađen s europskim, u praksi ništa zapravo ne procjenjuje. Dubrovnik je već na putu da dobije hidroelektranu na temelju 12 godina stare studije, a iz nedavnih potpisivanja predugovora s građevinarima jasno je da ni investitor u golf na Srđu ne sumnja da će studije pokazati da je golf zeleniji od prirode same, niti sumnja da poslušnici i golferi iz institucija neće marljivo dizati ruke i potpisati sve potrebne papire.

Prirodne se vrijednosti Srđa i Vranskog mogu uspoređivati jer su obje lokacije uvrštene u ekološke mreže vrijednih područja - Nacionalnu mrežu i europsku mrežu NATURA 2000. Razlikuje ih veličina planirane apartmanizacije, projekt na Srđu je znatno veći, ali je zato procedura u vezi projekta na Vranskom odmakla dalje. Mnoštvo nepravilnosti i sprege uočene tijekom projekta mogu poslužiti Dubrovčanima da paze što im se sprema. Sigurno je tek jedno, institucije pravne države rade sve, od igranja golfa s investitorima do manipuliranja s Ustavom zagarantiranim temeljnim pravom na pristup informacijama, samo ne rade svoj posao.

GOLFAPARTMANIZACIJA

Novi napad na Grad

POGLED S PRIVATNOG ZEMLJIŠTA

Piše: ***Đivo Dražić***

U Dubrovniku 3. travnja 2011. godine

Jednog popodneva 2003. godine, na povratku iz vrtića s tada petogodišnjim sinom, susreo sam poznanika koji mi je, uz uobičajenu razmjenu pozdrava i odzdrava, dodao epitet kapitalista. Na prvi moment mi nije bilo jasno na što cilja, ali je uskoro objasnio, rekavši mi kako je primijetio da se i moje ime nalazi na listi vlasnika čestica zemlje na Srđu, koju je baš toga dana pregledavao u uredu. Tada je, naime, radio kao zaposlenik agencije za trgovinu nekretninama "Dubrovačke nekretnine", pa mi je u kratkim crtama ispričao o interesu jedne?? stranke da otkupi parcele na Srđu radi izgradnje golf terena. Kako smo obojica trčali za drugim obavezama, pozvao me da svratim do ureda da mi sve detaljno objasni. Za koji dan sam i svratio do ureda, poznanika nisam zatekao, a drugi zaposlenik kojeg sam zatekao u uredu, bez previše interesa, zaokupljen svojim poslom, zamolio me da pričekam direktora agencije koji se trebao vratiti svakog trenutka. Na stolu u središtu ureda stajala je velika mapa koja je prikazivala područje kotline i okolnih brežuljaka Srđa s jasno ucrtanim i gusto nanizanim objektima. Par trenutaka sam promatrao mapu, a onda je došao direktor agencije. Nakon što sam mu kazao s kojom sam namjerom navratio, žurno je prekrio mapu s planom urbanizacije Srđa topografskom mapom i zamolio me da mu pokažem čestice kojih sam vlasnik. Bez sustezanja sam mu ih pokazao te ga zamolio za tumačenje mape s ucrtanim objektima koju je po ulasku žurno prekrio. S dosta nelagode nastojao me odvratiti od namjere da je ponovno vidim te je izbjegavao dati mi suvislo tumačenje o čemu se radi. Dosta kasnije, doznao sam da je ta mapa ustvari diplomski rad jedne dubrovačke arhitektice iz 80-ih ili 90-ih godina te da je služila kao predložak potencijalnim ulagačima u buduće apartmansko naselje s golf terenima na Srđu. Nedugo zatim, dobio sam dopis iz tvrtke Golf park Srđ u kojemu se izražava interes za otkup ili višegodišnji najam čestica zemlje koje posjedujem na Srđu. Nazvao sam ured tvrtke i dogovorio sastanak. Na sastanku me dočekao prokurist tvrtke i iznio mi njihovu namjeru. Naglasio mi je da im je jedini cilj izgradnja golf igrališta s manjim pratećim, mahom klupskim, objektima. Prokuristu tvrtke prepričao sam događaj od prije par mjeseci i zamolio ga za tumačenje, ponajviše iz razloga što ponuđena cijena za otkup, odnosno najam, za čestice zemlje na Srđu i nije baš bila stimulirajuća, a s obzirom da sam utemeljeno vjerovao kako je konačni cilj ustvari izgradnja apartmanskog naselja uz moguće golf terene. Također sam se interesirao i za mogući ekološki problem koji bi nastao izgradnjom samog golf terena, na što me prokurist nastojao, bez stvarnih argumenata, uvjeriti da je moja briga neopravdana. Kako taj dan nismo ništa konkretno dogovorili, komunikacija se nastavila putem elektronske pošte. Prokurist tvrtke je s vremenom postajao sve nervozniji i dopisi su katkad zvučali prijeteće u smislu izvlaštenja zemljišta bez naknade i sl. Budući da sam znao da su to sve samo isprazne prijetnje, nisam se previše uznemiravao, a prokuristu sam ponudio za mene, u tom trenutku a i danas, jedini prihvatljiv dogovor,a to je partnerstvo u tvrtci ili vlasništvo/suvlasništvo, srazmjerno vrijednosti, u jednoj od planiranih vila ili apartmana, a čiju je izgradnju prokurist tvrtke Golf park Srđ uporno negirao. Ove prepiske su se događale u periodu od 2004. do 2006. godine, nakon čega je nastupilo apsolutno zatišje. Kroz medije sam doznao da se promijenilo vlasništvo nad projektom urbanizacije Srđa te da je osnovana nova tvrtka Razvoj golf čiji su vlasnici preuzeli/otkupili od tvrtke Golf park Srđ do tada otkupljene čestice zemlje na Srđu. Paralelno s ovim događajima, u razdoblju 2004.-2006. godine u više se navrata putem tjednih i dnevnih novina reklamirao budući projekt golf igrališta s pratećim objektima na Srđu. Svaki je put plan predviđao i gradnju nekog objekta, svaki put u različitom obliku, bas na čestici zemlje na kojoj sam i danas suvlasnik s ostalim privatnim vlasnicima (među kojima je danas i tvrtka Razvoj golf). U istom razdoblju sam zamoljen od strane tadašnjeg predsjednika Društva prijatelja prirode Dub da učestvujem na jednoj od njihovih tribina, točnije javnom sučeljavanju sa zagovornicima projekta Golf na Srđu, i to kao tada jedini eksponirani predstavnik otpora nepromišljenoj urbanizaciji Srđa. Kao predstavnik zagovornika projekta bio je pozvan tadašnji dogradonačelnik Dubrovnika, koji je u to vrijemen obnašao i dužnost pravnog zastupnika tvrtke Golf park Srđ. Tribina se, nažalost, nije nikada održala jer se zastupnik tvrtke Golf park Srđ nije okuražio odazvati se na istu. U gluhom vremenu od 2006. do 2008. godine nije se događalo ništa, a onda me kontaktirao, vjerojatno potaknut izjavama u novinama, prokurist nove tvrtke Razvoj golf. Naime, u par navrata tijekom gluhog razdoblja objavljivani su članci o netransparentnosti cijeloga projekta za golf na Srđu te sam više puta bio intervjuiran od različitih novinskih kuća, iznoseći svoja saznanja o stvarnim namjerama izgradnje na Srđu. Konačno, koncem 2008. godine dobio sam dopis od tvrtke Razvoj golf te sam se sastao s prokuristom i ove nove tvrtke. Od tada pa sve do 2010. godine, odnosno javne prezentacije projekta apartmanizacije Srđa s usputnim golf terenima, primjenjivana je gotovo identična metoda: raspoloženje prokurista se mijenjalo kao što je to bio slučaj i s njegovim prethodnikom, također me se nastojalo do posljednjeg trenutka uvjeriti da neće biti nikakve izgradnje, a kad je konačno prikazano da će ustvari izgradnja stambenih jedinica biti značajna (doduše nešto skromnija nego što je to prvotno planirano idejnim projektom kojega sam vidio 2003. godine u agenciji Dubrovačke nekretnine) - nastupilo je novo gluho doba. Ono što mi je prokurist također obećavao je da oni kao tvrtka ni u jednom trenutku ne namjeravaju posezati za člancima Zakona o golfu.

I što da čovjek misli na kraju nego da se pored zdrava razuma zapita u kakvim li su financijskom problemu ili kakvi li su to bešćutni špekulanti kada ti nude tako male solde za otkup sutra ekskluzivnog građevinskog zemljišta, a osam godina te besramno uvjeravaju da će na Srđu biti samo golf igrališta!?

PROSVJEDI NIKADA NISU UZALUDNI

Marina Kelava razgovorala je za H-Alter s istaknutim arhitektom i urbanistom Mladenom Škreblinom, između ostalog o građanskom neposluhu, o apartmanizaciji obale i pogreškama turističke politike, o turističkoj okupaciji Dubrovnika, o vezi između prometa i urbanizma, o odgovornosti struke te o potrebi demokratskog i otvorenog planiranja prostora. Prenosimo dio odgovora na pitanja koja se odnose i na dubrovačku situaciju.

...U Dubrovniku se ponovilo ono što se dogodilo u Zagrebu. Budući apartmani već se reklamiraju u novinama. Činilo se da će smjena vlasti u Dubrovniku dovesti do drugačije politike, međutim, to se opet nije dogodilo. Odnos snaga je i dalje na štetu onih koji se protive tom projektu. Posebno je pitanje Zakona o golfu i prenamjeni poljoprivrednog zemljišta u građevinsko. To je zapravo "smisao" svakog golferskog projekta. Nekidan je na HTV-u prikazana emisija o tome kako *Donald Trump* osvaja Škotsku. Isti su procesi na djelu, a građani su nemoćni jer nemaju mehanizme kako to spriječiti. Jedino je oružje za sve gradove referendum, direktna demokracija, koja jedino oslikava da li su građani za ili protiv. U Dubrovniku se već dogodilo sve što mu se ima dogoditi. On je doslovce okupiran od turista s kruzera. Grad je posve promijenio lice. Sve se svelo na butige i dućane, loše suvenire i hranu, na profit.

... Ovakvom strategijom i planiranjem pilimo jedinu preostalu zelenu granu, jedino što imamo posvećujemo vrlo loše organiziranom turizmu nagrđujući taj prostor. Ta je politika krenula davno. Nalazimo se pred zidom. Svi se osjećamo loše i prinuđeni smo između dva ili tri zla birati najmanje. To je vrlo nezdravo i zato govorimo o bolesnom društvu. Ukoliko se ne promijeni vlast, ukoliko nam se ne dogodi neka pametnija vlast, što nije ni na vidiku, bojim se da će se i dalje sve događati uhodanim stazama. Ono što se dogodilo u prijelazu iz takozvanog socijalizma u takozvani kapitalizam do te je mjere unazadilo društvo i građane da se čini da nema svjetla na kraju tunela.

... Javni interes je moguće osigurati samo javnim natječajem, ali svim javnim natječajima tragično nedostaje način na koji se biraju pobjednici. Sama procedura arbitriranja je mnogo složenija od one kakvu hrvatske institucije provode. Posve je pogrešan pristup da, uz predstavnike investitora i podobne pojedince, u žirijima sjede samo arhitekti. Potrebno je imati nekoliko razina arbitriranja, ukoliko se želi realizirati demokratska procedura. Sadašnjoj proceduri nedostaje mogućnost participiranju građana. Nadalje, jako važan je i žiri kompetentne javnosti, kulturnjaka, znanstvenika, onih koji su svoje javno lice i znanje dokazali. Potreban je i žiri samih "natjecatelja", arhitekata, onih koji su najdublje ušli u problem. Rezultate svih žirija potrebno je, ovisno prostornom kontekstu, ponderirati. Zato su uvijek i arhitekti duboko nesretni. Uvijek imaju osjećaj da je netko nekome nešto namjestio, da netko stoji iza projekta, da je netko korumpiran, da nisu uspjeli pobijediti na natječaju upravo zbog toga.

... Apartmanizacija i betonizacija dogodila se u gotovo svakom selu. Zapuštena smo zemlja i nezreli narod. Nismo se suočili s adekvatnim problemima, nego se onoga što je vrijedno čak i stidimo. Ta famozna riječ "resort" ušla je čak i u naše strateške planove. Ljudima nije sasvim jasan princip resorta. Međutim, imamo više nego dovoljno kapaciteta za turizam, kada bi se sredstva, javna ili privatna, usmjerila u pravom smjeru. Zaboravlja se i da je potrebno graditi na najlošijim dijelovima zemljišta, a ne na najboljim. Svaki resort i ova mreža golf terena je upravo zainteresirana za obrnuto. Uvijek je riječ o napadu na lokalni prostor i o prostornoj segregaciji koja dosiže razine ambasada u nekoj zemlji. Devastira ne samo prostor, već i društvo. Drastična promjena krajolika, zavičaja, može pouzrokovati samo loše procese, otuđenje lokalnog stanovništva, svih onih koji su ih godinama posjećivali upravo zbog ljepote i mogućnosti dobrog odmora.

... U temelju svjetske nesreće je kapitalizam, a u Hrvatskoj je interpretiran na takav način da nas je vratio dva stoljeća unatrag. Riječ je doista o pljački. *Krležinim Glembajevima*. Teza poznatog poglavice *Seattlea* jest da zemlja ne pripada čovjeku, već čovjek zemlji. Međutim, zemlja je do te mjere privatizirana da je danas teza nesretnog poglavice postala karikaturalna. I sam se, kad ovo kažem, izlažem opasnosti da me proglase redikulom. Građani bi morali moći odlučivati o svojoj sudbini. Lokalna razina bitna je, kao i središnje državne i upravne institucije, ali ona je do te mjere obezvrijeđena, i do te mjere "lovi u mutnom" da se uopće ne može govoriti o demokratskim procedurama. Planovi se donose na temelju zakona koje donose ministarstva, u procedurama koje uopće ne razumiju što se događa u konkretnom prostoru. Bez mreže "urbanističkih ambulanti", koje bi djelovale na principima primarne zdravstvene zaštite, nemoguće je dobro planirati i razumjeti potrebe građana da očuvaju i grade prostor u kojem bi htjeli živjeti. Odluke ne mogu donositi investitori koji u svemu vide samo profit, odnosno njihovi arhitekti. Odluke trebaju donositi građani, uz pomoć pametne uprave koja priprema teren za njih uskoro mogla pretvoriti u posve nezanimljivu zemlju koja je pojela svoj najvrjedniji resurs.

15.04.2011., H-Alter

ZABRANITI GOLF NA MEDITERANU

Piše: ***Ivo Car***

Dok južna Europa već pati od nestašica vode, problemi s vodom javljaju se i u sjevernim krajevima kontinenta. Klimatske promjene uzrokovat će frekventnije pojave suša i otežati dostupnost vodi osobito u ljetnim mjesecima. Upozorenje je to najnovijeg izvještaja Europske agencije za okoliš objavljenog uoči Svjetskog dana vode, 22. ožujka.

Izuzme li se nelegalno korištenje vode, u Europi se godišnje potroši 285 km3 pitke vode, što je 530 m3 pitke vode po stanovniku.

Živimo preko granica svojih mogućnosti kada je riječ o vodi. Iskorištavanje sve većih količina vode iz naših podzemnih i površinskih izvora bilo je kratkotrajno rješenje za neprestanu povećanu potrebu za vodom. Prekomjerno iskorištavanje nije održivo. Ono ima velik utjecaj na kvalitetu i količinu preostale vode kao i ekosistema o kojima ona ovisi, rekla je Jacqueline McGlade, izvršna direktorica EEA, koja smatra da sa smanjenjem potrošnje vode u Europi mora nastupiti i njena učinkovitija upotreba.

Naglasci izvještaja EEA o vodi su:

- u svim sektorima, uključujući i poljoprivredu, cijena vode mora ovisiti o volumenu koji se koristi
- poljoprivredne kulture poput usjeva za proizvodnju bioenergije koje troše velike količine vode, trebaju se izbjegavati u područjima velike potražnje i nestašice vode
- kombinacija selekcije odgovarajućih usjeva i navodnjavanja značajno mogu poboljšati učinkovitost upotrebe vode. Europski fondovi poput Zajedničke poljoprivredne politike mogu imati značajnu ulogu u podupiranju takvih mjera.
- mjere za podizanje svijesti javnosti poput eko znakova, eko certifikacije i obrazovanja u školama su neophodne za osiguranje provedbe održivog korištenja vode
- gubici vode u javnoj vodoopskrbi se moraju registrirati jer u pojedinim dijelovima Europe ti gubici dosežu i 40 posto
- nelegalno korištenje vode osobito u poljoprivredi vrlo je raširena u pojedinim dijelovima Europe. Potrebno je uvesti sustave nadzora i kazni
- vlasti trebaju pokrenuti inicijative za korištenje alternativnih izvora vode poput pročišćavanja otpadnih voda, voda iz kućanstava i kišnice.

Prema podacima EEA u Europi 44 posto vode koristi se za proizvodnju energije, 24 posto u poljoprivredi, 21 posto u vodoopskrbi i 11 posto u industriji. U južnoj Europi slika je drugačija, pa na poljoprivredu otpada 60 posto, a u pojedinim krajevima dostiže čak 80 posto ukupne potrošnje.

EEA osobito kritizira golf zbog razbacivanja vodom. Jedan španjolski golf teren godišnje potroši 500 tisuća m3 vode. U mediteranskim dijelovima Europe, preporuka je EEA, trebalo bi potpuno zabraniti širenje golf terena.

Iako nešto štedljiviji od zapadnjaka hravtski građani prema podacima Hrvatskih voda prosječno dnevno potroše 150 litara vode. To je nezamislivo stanovniku Gambije koji dnevno ne može imati više od 4,5 litara vode.

Lupiga, 22.3.2009.

PAR LAKIH KORAKA OD RAJA DO PAKLA

Piše: ***Prof. dr. Ivo Lučić***

Smeće i Dubrovačko primorje

1.

Dubrovačko primorje jedno je od najosebujnijih dijelova Hrvatske. Ono je i dan danas toliko očuvano da podsjeća na najskladnije pastorale iz vremena Dubrovačke Republike. Pastorale su prve svjetovne pjesme, koje su u našu književnost uveli dubrovački pisci. Omiljena slika pastorale je buđenje prirode u zoru, na proplanku, uz kladenac i cvrkut ptica, na koji ulaze vile. Priroda Dubrovačkog primorja i otoka bila je dostojan predložak novoj slici svijeta. Tako, najljepše zamisli naše prirode stvarale su sliku raja, koji je s umjetnosti i književnosti pomalo počeo silaziti na zemlju.

Dubrovačko primorje nije se pretjerano mijenjalo stoljećima. Usnulo je tako na nekom zabačenom proplanku društvenog razvoja, i ostalo do danas uvelike sačuvano, kao da je zamrznuto negdje početkom 20. stoljeća. Većim su ga dijelom zaobišli silni napadi industrijalizacije, ali je ispražnjeno uslijed razorne deagrarizacije. U toj fazi razvoja, smatrali su ga bezvrijednim.

2.

Rijetke sustavne studije prirodnih vrijednosti dubrovačkog područja, te neke koje su rađene za parcijalne namjene kao npr. za turističku upotrebu, prilično se slažu s onom renesansnom idiličnom slikom *dubrave*. Krajolik je dinamičan i raznolik, s velikim visinskom razlikama, visokim brdima sasvim blizu razuđene obale, s poljima, valama i zaravnima u zaleđu; a na moru poluotocima, zaljevima i otocima. Zahvaljujući krškoj prirodi, posvuda je dobro izražena treća ili četvrta dimenzija krajolika – podzemlje. Naši izvori i vrulje su hidrološki aktivne pećine, kao što su sve nekada bile u svojoj ranijoj fazi. Oni su samo odušci bogatih podzemnih voda čije se zapremine procjenjuju na milijarde kubičnih metara. Klima je odlična ("borati, nema našeg vremena svijet"), a biljni i životinjski svijet bogat i raznolik. Najveća specifična vrijednost i najmanje poznata

pojava je podzemna fauna. Na širem području Primorja, Hercegovine i Crne Gore ona je najbogatija na svijetu. O tome ovdje rijetko govori. Takva priroda privlačila je život od davnina, o čemu govore najstariji nadzemni spomenici, poput brojnih obrednih gomila, ili kalcificirana stopa pračovjeka u Špilji za Gromačkom vlakom, stara oko 12 tisuća godina. Međutim, ta priroda nikada nije cjelovito obrađena ni sagledana, a da ne govorimo popularizirana. Ona se danas u očima opće javnosti smatra nečim što treba iskoristiti, kako "investitori" znaju i umiju. A to nije bogzna što.

3.

Učinilo se da nije svako zlo za zlo, te da su se početkom 21. stoljeća stekli uvjeti da se ta iznimna baštinska vrijednost revitalizira i svojom autentičnom toplinom bljesne kako nitko nikada nije mogao ni slutiti. Turizam kao tradicionalna grana Dubrovnika, shvaćanje da će turizam propasti ako ostane na masovnoj betonskoj konfekciji, ruralni "kapaciteti" koji se nameću i prihvaćanje Konvenciju o europskim krajolicima kao novog zakonskog okvira – obećavali su Primorju novu mladost. Pored svega, vrijeme je da se prestanemo sramiti sela – i to najviše seljaci – i otkrijemo na čemu to stoji Grad sa svojom visokom kulturom. Bome, ne lebdi na nebesima nego pripada ovome lijepome komadu zemlje.

4.

Onda je počela suluda priča o smeću. Iza leđa, zaplotnjački, izbjegavajući javnost iako javnost u okolišnoj politici ima funkciju onoga koji daje suglasnost, kao HEP, Hrvatske vode i.t.d. Htjeli su nas dovesti pred svršeni čin. Pa se obrukali na jednom mjestu, pa na drugom, pa su rekli da *nema više đe* i da se mora u Lučinu razdolju kod Trnovice. Njihov je *rezon* bio da treba odnijet smeće u najskrovitiji kantun županije, đe se niko neće snać. Ostvarenje te politike osiguravali su potkupljivanjem i korupcijom. U svim porama gdje je stranka imala utjecaja, morali su biti za: u upravama, ustanovama, u tvrtkama i udrugama. Nekima je dobro došao otkup zemlje koju su ionako odavno prezreli i nisu više ništa od nje očekivali. Drugima su davali politička obećanja, trećima prijetili, a četvrtima otkrivali da tu ionako nitko ništa ne može promijeniti. *Borati, sva je vlas za to, ko bi to svrno*. Udruge koje se bore za očuvanje zavičaja prokazivali su kao državne neprijatelje i prodane duše. Oni koji su se drznuli razmišljati svojom glavom ili koji su sudjelovali u skupljanju potpisa, izgubili su neke dopunske poslove i izloženi su mobingu u javnim ustanovama. Odgovorni za projekt marikulture u Bistrini ne izjašnjavaju se ni za živu glavu protiv, iako je odlagalište velika opasnost baš njima, šuti i Sveučilište, Gospodarska komora...

5.

Bilo je dosta argumenata da to nije pametan posao, još dok se u nj nije ušlo. Tlo je vrlo propusno, stijene ispucale, a gustoća ponikava ili vrtača vrlo velika. Vrtače su po nastanku ponori koji su naknadno zatrpani. Možemo ih zamisliti kao lijevak. U njegovu grlu zarušile su se stijene, nakupilo drveće i crvenica, ali onaj odvodni kanal lijevka je i dalje hidrološki aktivan. Zbog je površina terena snažno povezana s podzemnim vodama. O tranzicijskom potencijalu tih voda svjesni su svi koji s jedne strane vide Popovo polje koje za dan potone, a s druge brojne vrulje od Slanog do Bistrine. Tradicija je o tome izgradila i sačuvala brojne legende; legende u tradiciji imaju funkciju arhiva. Postojala su i brojna moderna istraživanja, koja su to potvrđivala. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti je 1981. rezolutno spriječila zagađivanje Malostonskog zaljeva, a na taj svoj stav podsjetila je i nedavno, kad se čulo za Lučino razdolje. Pisali joj iz tvrtke koja izrađuje tzv. Studiju utjecaja na okoliš, da kako može biti takva, te tražili od Akademije da promijeni svoj stav, ali ona to nije učinila. Pa ja zatim poduzeto hidrogeološko istraživanje koje je vodio umirovljeni geolog dr. Antun Šimunić. Ono je lokaciju smjestilo u treću vodozaštitnu zonu, a njegov je zaključak da je lokacija nepodobna za navedenu namjenu. Unatoč svemu, izrađena je tzv. Studija utjecaja na okoliš, u kojoj tolerirane nestručnost i manjkavosti samo potvrđuju da je studija krinka za političko nasilje To je dodatno potvrdila javna rasprava, na kojoj javnost nije dobila niti jedan relevantan odgovor. Onda je održana sjednica Povjerenstva za Studiju utjecaja na kojoj je upozoreno da bi dodatni troškovi odlagališta – debeli slojevi gline i nekih specijalnih materijala – izgradnja novih električnih vodova do Trnovice, također nove dionice ceste od Slanoga do Čepikuća i od granice s BiH do Trnovice, kao možda i još nekih infrastrukturnih zahvata, cijenu komunalne usluge povećali na neprihvatljivu razinu. Na toj sjednici povjerenstva Hrvatske vode su podsjetile na činjenicu da se lokacija nalazi u trećoj vodozaštitnoj zoni – što se znalo i prije izrade studije – i sjednica je prekinuta. Sada je zatišje. Župan Dobroslavić nekoliko je puta istupao s izjavama da će se ideja o Lučinu razdolju napustit ako se pokaže neprihvatljivom. To je obična besmislica, jer se ona pokazala neprihvatljivom svakoga puta kad je razmatrana. Čak štoviše, Lučino razdolje najviše bi moglo udariti Slano, jer se i ono dokazano nalazi u trećoj zoni. Ali im korumpirana politika za sada drži jezike za zubima. Kuloari govore da Vlada radi izmjene Pravilnika o određivanju sanitarnih zona koje bi omogućile gradnju odlagališta u trećoj vodozaštitnoj zoni.

6.

Nad sudbinom Dubrovačkog primorja odvija se prava drama. Korumpirana politika traži sve načine da ostvari svoje nerazumne projekte sa smećem. Ti projekti nemaju nikakva stručnog ni moralnog opravdanja, čak štoviše, oni su protuzakoniti i nemoralni. Oni su samo krinka kako okrenuti javno dobro u džepove privilegiranih. Besmisleno je sakupljati svo smeće cijele Županije na jedno mjesto. Osim onima koji od toga zarađuju. Besmisleno je uopće stvarati smeće, jer je ono nepotreban teret društvu. Osim onima koji na njemu zarađuju. Međutim, naša je politika riješila zadržati te svoje projekte, ako bude trebalo i uz mijenjanje zakona.

Nekada davno Primorje je poslužilo za model raja na zemlji. Na nama je da onemogućimo njegovo pretvaranje u pakao.

Od 30 najčešće korištenih kemikalija koje se koriste za održavanje travnjaka, 19 ih se može smatrati kancerogenima; 13 ih je povezano s porođajnim komplikacijama i malformacijama ploda; 15 ih je toksično za živčani sustav. Najpopularniji i najčešće je korišten 2,4-D, koji uništava širok spektar bilja, uzrokuje poremećaje endoktrinog sustava koji variraju od promjena razina estrogena i testosterona, probleme s tiroidnom žlijezdom, rak prostate i anomalije reproduktivnog sustava. 2,4-D je također povezan i sa Non-Hodgkin limfomom. Ostale kemikalije za održavanje travnjaka, poput glyphosate (Roundup), također se mogu povezati s ozbiljnim bolestima i poremećajima kao što su sterilnost kod muškaraca. On je treći na listi uzročnika oboljenja kod poljoprivrednika dok diazinon izaziva Alzheimerovu bolest i ADHD.

Environmental Effects of 30 Commonly Used Lawn Pesticides

A Beyond Pesticides/NCAMP Fact Sheet

Pesticide	Detected in Groundwater	Potential Leacher	Toxic to Birds	Toxic to Fish/Aquatic Organisms	Toxic to Bees	Endocrine Disruptor
Insecticides						
Acephate		X[1]	X[2]		X[2]	
Carbaryl*	X[1]	X[1]		X[2]	X[2]	X[3]
Chlorpyrifos^	X[4]	X[4]	X[2]	X[2]	X[1]	
Dichlorvos (DDVP)		X[1]	X[1]	X[2]	X[1]	
Malathion*	X[1]	X[1]	X[1]	X[1]	X[1]	SUSPECT[5]
Trichlorfon		X[2]	X[2]	X[1]		
Herbicides						
Atrazine	X[1]	X[2]		X[2]		KNOWN[5]
Benfluralin* (Benefin)	X[6]		X[2]	X[2]		
Bensulide			X[2]	X[1]	X[1]	PROBABLE[5]
2,4-D*	X[6]	X[7]	X[1]	X[1]	X[1]	X[3]
DSMA (Disodium Methanearsonate)			X[8]	X[8]	X[8]	
Dacthal (DCPA)*	X[4]	X[2]		X[2]	X[9]	
Dicamba*	X[4]	X[10]	X[11]	X[4]		
Endothall		X[1]		X[1]		
Glyphosate*				X[1]		
Isoxaben		X[12]	X[11]			
MCPA	X[7]	X[1]	X[2]		X[11]	
MCPP (Mecoprop)*	X[7]	X[1]		X[4]		
MSMA		X[7]	X[8]	X[8]	X[8]	
Pendimethalin*	X[2]			X[2]		X[13]
Pronamide	X[6]	X[2]		X[2]		X[1, 2]
Siduron						
Triclopyr	X[4]	X[2]		X[2]		
Trifluralin	X[1]			X[2]		PROBABLE[5], X[3]
Fungicides						
Chlorothalonil	X[4]	X[2]		X[2]		
Maneb		X[7]		X[1]		PROBABLE[5], X[13]
PCNB (Quintozene)	X[1]	X[1]	X[11]	X[1]		
Sulfur		X[1]				
Triadimefon	X[7]	X[1]	X[11]			X[13]
Ziram		X[7]	X[1]	X[11]		SUSPECT[5], X[13]
TOTAL	17	23	16	24	11	11

X = Adverse effect demonstrated.

OMAĐIJAJ ME

Piše: ***Ivana Miović***

Dubrovnik već desetljećima ima svoju prepoznatljivost na svjetskom turističkom tržištu, a u poimanju Dubrovnika elitna je jedino ljepota u skladu kamena, prirode i duha koji smo dobili u naslijeđe. Čuvanje toga sklada i pravilna valorizacija kroz turizam predstavlja održivi privredni razvoj. Ako bismo i mogli prihvatiti izgradnju golf terena , istina ne u neposrednoj blizini stare gradske jezgre, kao obogaćivanje i diverzifikaciju ponude, nepotrebna gradnja novih kapaciteta i betonizacija krajolika potpuno je neprihvatljiva.

Proteklih su mjeseci građani Dubrovnika postali metom agresivne PR kampanje tvrtke Razvoj Golf d.o.o., a koja za cilj ima predočiti ekonomski „neosviještenim“ stanovnicima sve gospodarske blagodati projekta izgradnje apartmana i vila uz popratni golf teren na platou Srđa. Stručnjaci za javno komuniciranje točno su ocijenili kako su građani iscrpljeni ekonomskom krizom i općom nesigurnosti tržišne ekonomije, slabim mogućnostima zapošljavanja te još slabijim zaradama, pa su svoje poruke i slogane sročili u niz neutemeljinih i paušalnih fraza kojima prilično slobodno, a u svoju korist, interpretiraju bitne pojmove makroekonomije i strukturne probleme privrede Hrvatske. Nužnost povećanja razine investicija, smanjenje nezaposlenosti, problem sezonalnosti u turizmu, rast društvenog brutto proizvoda, povećanje proračunskih prihoda i ekonomski razvoj regije - sve su to problemi kojima su se godinama bespotrebno bavili ekonomski stručnjaci još od Velike depresije 30-tih godina prošloga stoljeća. Zamah čarobne golf palice i rješenje je tu, nama pred nosom!

Žalosna je činjenica da tako veliki zahvat u užem prostoru Dubrovnika, izgradnja grada povrh Grada, nije ponukala čelnike lokalne uprave na izradu cjelovite studije ekonomske isplativosti projekta za njegove stanovnike i privredni razvoj u cjelini. Kao građani, na javnoj raspravi u rujnu 2010. jasno smo pokazali da, poučeni dosadašnjim iskustvom, ne želimo dopustiti trajnu devastaciju prostora pod krinkom nužnosti investiranja i povećanja broja radnih mjesta. Za očekivati je bilo da naši predstavnici u lokalnoj upravi, a gradonačelnik i gradski vijećnici nisu ništa drugo nego trenutno izabrani naši predstavnici, zatraže i izrade takvu studiju, kako ne bi presudne odluke donosili na temelju pojedinačnih interesa investitora.

Na pragu nove javne rasprave nužno je demistificirati zvučne, ali proizvoljne i pretjerane tvrdnje PR mašinerije o presudnoj ekonomskoj koristi projekta izgradnje Golf parka Dubrovnik na razvoj turizma, razinu zaposlenosti, proračun države i lokalne zajednice.

Golf i razvoj turizma

U svim porukama i obrazloženjima opravdanosti i nužnosti investicije na Srđu provlači se teza o presudnoj ulozi golfa u rješenju izrazite sezonalnosti dubrovačkog turizma. Ova teza je bila izlika i za intezivnu apartmanizaciju i izgradnju golf terena u drugim mediteranskim zemljama poput Španjolske i Portugala.

Puste ulice i prazni smještajni kapaciteti tijekom zimskih mjeseci nisu specifičnost Dubrovnika. Europa je prva turistička destinacija svijeta, 40% putnika cijeloga svijeta dolazi u Europu, a industrija turizma stvara preko 5% ukupnog društvenog proizvoda Unije, te predstavlja, po prometu i zaposlenosti, treću najvažniju djelatnost EU. Ipak, slično kao i kod nas turistički dolasci su izrazito visoki u srpnju i kolovozu, dok ostali mjeseci bitno zaostaju za ljetnim gužvama. Problem sezonalnosi na nivou Europe i dalje postoji, a brojni golf tereni nisu bitno promijenili statistiku, posebno stoga što brojke recentnih istraživanja pokazuju stagnaciju prometa od golfa na Mediteranu. I dalje su to izrazito sezonske destinacije, a apartmanizacija je trajno uništila vizure i mogućnosti za održivi turistički razvoj. A upravo je održivi turistički razvoj bitna sastavnica strateških mjera za revitalizaciju turizma i borbu protiv uobičajenih sezonskih oscilacija koje je Europska komisija predstavila već prošlog ljeta. Toplo preporučam gradskim čelnicima i turističkim djelatnicima da smjernice Europske komisije čitaju s razumijevanjem.

Turizam je postao značajnim dijelom privrede onoga trenutka kad je dobio na svojoj masovnosti. Pritom „masovnost“ ovdje nema negativne konotacije, već jednostavno znači da dovoljno veliki broj ljudi ima vremena i novaca za putovanje. Tek pojavom institucije plaćenog godišnjeg odmora, ekonomske emancipacije velikih slojeva stanovništva, te pojeftinjenjem i razvojem transporta, turizam i putovanja postaju gospodarskom grana. Većina ljudi iz razvijenih zemalja i danas putuju u ljetnim mjesecima, u tim istim ljetnim mjesecima najveća je i najjeftinija ponuda transporta, iz čega moramo zaključiti da su potrebni puno veći i sustavni napori za produljenje sezone, uz poštivanje specifičnosti lokalnog područja (čitaj: održivi turizam).

Golf je skup sport i financijski je dostupan vrlo uskom sloju stanovništva. Bez obzira što nas uvjeravali, golferska populacija

nije dovoljno brojna da značajno promijeni turističku sliku Dubrovnika, a pogotovo neće omogućiti cjelogodišnje turističko poslovanje. Puno značajnije učinke na smanjenje sezonalnosti polučilo bi ulaganje u prometnu infrastrukturu, te subvencioniranje avio i brodskog prijevoza.

Vratimo se održivom turizmu koji se definira se kao “svi oblici razvoja, upravljanja i djelatnosti vezanih uz turizam koji omogućuju dug život kulturnoj djelatnosti koju nazivamo turizmom, što uključuju niz turističkih proizvoda koji su usklađeni sa stalnim održavanjem zaštićenih resursa prirodne, kulturne ili izgrađene baštine, čime se omogućuje razvoj turizma” (Travis i Ceballos-Lascurain 1993.)

Golf kao igra, nekim čudom, nije tradicija mediteranskog podneblja niti dubrovačkog kraja. Izgradnja i održavanje zelenih golf tratina u našim uvjetima traži uništavanje prirodnih resursa, uporabu kemijskih sredstava, potrošnju ogromnih količina vode, kontaminaciju tla, podzemnih i površinskih voda i zraka.

Kako je izgradnja golf igrališta skupa, golf industriju redovito prati i pretjerana izgrađenost okolnog prostora. Pojednostavljeno, investicija u golf teren ne može se isplatiti ukoliko se ne izgradi i dovoljno nekretnina koje će na renti ili prodaji dobrog položaja vratiti investitorima uloženi novac. Izgradnja se ne odnosi samo na hotelske kapacitete, već posebno na vile i apartmane čija privredna valorizacija nije dovoljna.

Golf kao industrija agresivno promovira elitizam i ekskluzivnost pri poimanju odmora, a u konačnici to znači pretvaranje građana Dubrovnika i okolice u domorodačko stanovništvo, umjesto u domaćine.

Elitizam u golferskom smislu nikako nije sastavni dio „brendiranja“ Dubrovnika, iako već godinama diletanti koji se slučajno bave turizmom pokušavaju Gradu nametnuti stigmu elitnog odredišta. Dubrovnik već desetljećima ima svoju prepoznatljivost na svjetskom turističkom tržištu, a u poimanju Dubrovnika elitna je jedino ljepota u skladu kamena, prirode i duha koji smo dobili u naslijeđe. Čuvanje toga sklada i pravilna valorizacija kroz turizam predstavlja održivi privredni razvoj. Ako bismo i mogli prihvatiti izgradnju golf terena , istina ne u neposrednoj blizini stare gradske jezgre, kao obogaćivanje i diverzifikaciju ponude, nepotrebna gradnja novih kapaciteta i betonizacija krajolika potpuno je neprihvatljiva.

Primatelj ulaganja, naša siromašna mala zajednica iz tranzicijske zemlje, nada se otvaranju novih radnih mjesta i s tim u vezi mogućnosti prijenosa znanja i tehnologija koja bi nam osigurala veću proizvodnost i konkurentnost na duži rok.

Gdje je tu interes privrede dubrovačkog kraja? U našem slučaju se sigurno ne radi o transferu novih znanja i tehnologija, ukoliko graciozno zalijevanje tratina, upotrebu pesticida uz primjenu rada na siguran način i prikupljanje golf loptica ne želimo klasificirati kao nova znanja i tehnologije. Vještine čišćenja soba, prijema gostiju, šišanje trave, kuhanje i posluživanje smo već usvojili.

Golf i razina zaposlenosti

Proces razvoja jedne privrede temelji se na mogućnosti akumuliranja sredstva iz nacionalnog dohotka koja se potom investiraju u objekte, opremu i obrtna sredstva. Naravno, u investiranju se koriste i sredstva koja su veća od akumuliranih sredstva – čitaj krediti. U okvirima naše realnosti akumulacije nemamo, a krediti su presušili. Investiranje javnog i privatnog sektora je zamrlo. Kao slamka spasa dolaze nam inozemni investitori.

Ako osnovno pravilo tržišne ekonomije, pravilo izjednačene ponude i potražnje, primjenimo na investicije, tada i davatelj ulaganja i primatelj ulaganja moraju imati izjednačen interes ili dobitak. U primjeru investiranja na Srđu, upravo je privlačna lokacija jedan od ključnih motiva za investiciju. Dobra lokacija – visoka renta. Primatelj ulaganja, naša siromašna mala zajednica iz tranzicijske zemlje, nada se otvaranju novih radnih mjesta i s tim u vezi mogućnosti prijenosa znanja i tehnologija koja bi nam osigurala veću proizvodnost i konkurentnost na duži rok.

Gdje je tu interes privrede dubrovačkog kraja? U našem slučaju se sigurno ne radi o transferu novih znanja i tehnologija, ukoliko graciozno zalijevanje tratina, upotrebu pesticida uz primjenu rada na siguran način i prikupljanje golf loptica ne želimo klasificirati kao nova znanja i tehnologije. Vještine čišćenja soba, prijema gostiju, šišanje trave, kuhanje i posluživanje smo već usvojili.

Jedino što će naša privreda dobiti je još smještajnih kapaciteta, a vjerovali ili ne, nije nam potrebna izgradnja novih smještajnih kapaciteta. Ako zanemarimo činjenicu da ni postojeći obnovljeni hotelski objekti nisu dovoljno iskorišteni, te da sa možebitnim dolaskom golferske populacije neće biti dodatno popunjeni, ne smijemo zaboraviti da postoje brojni, već izgrađeni hoteli i odmarališta koji su devastirani, a ni 20 godina nakon rata nisu privedeni gospodarskom korištenju. Izgradnja i obnova hotela Belvedere, Orlando, bivšeg vojnog odmarališta Kupari, bivšeg hotela Makedonija polučila bi u konačnici potpuno jednake ekonomske učinke na zaposlenost i gospodarski rast. U periodu izgradnje i obnove lokalna građevinska operativa bi bila zaposlena, generirala prihod i punila proračun, a njeni predstavnici ne bi bili prisiljeni sudjelovati u propagandnoj šaradi s budućim poslovima. Privređivanje ovih hotela u brojkama generiralo bi jednako impresivan, ako ne i veći broj zaposlenih, noćenja i proračunskih prihoda od onih navedenih u uradcima tvrtke Razvoj Golf.

Naravno, generiranje investicija i privrednog rasta na gore navedeni način, traži aktivaciju naše vlastite gospodarske zajednice u procesima definiranja strategije razvoja (jer nam smjerove razvoja ne mogu i ne smiju nametati isključivo investitori, a ni politički diletanti), pronalaženja investitora čiji apetiti ne idu u smjeru megalomanske i bespotrebne izgradnje, pronalaženja alternativnih izvora financiranja i nama prijeko i hitno potrebnog zaokreta prema društveno odgovornom privređivanju.

Golf i koristi za proračun

Naglašavati koristi za proračun loš je propagandni potez. Posebno kada govorimo o komunalnom doprinosu. Obveza je lokalne zajednice osigurati kompletnu komunalnu infrastrukturu na koju se mogu priključiti novi objekti. Kako infrastruktura potrebna za izgradnju golf terena u centru novog grada na Srđu ne postoji, potrebni su brojni i skupi zahvati koje će financirati građani Dubrovnika. Komunalni doprinos im samo vraća uloženo. Izgubljeni prostor ne može nitko!

I za kraj, nemojmo zaboraviti da je isticanje ekonomskih dobitaka lokalne privrede i mahanje potencijalnim ugovorima za izvođenje radova preuranjen. UPU je još uvijek u fazi Prijedloga plana za javnu raspravu, tijekom koje sva nadležna tijela, institucije, stručna javnost i sami građani putem primjedbi mogu cjelokupan proces još jednom vratiti na početak.

Trenutni investitori su jako daleko od realizacije projekta i nema nikakvih garancija da jeftino pribavljeno i prenamjenjeno zemljište neće skupo preprodati, jednom kada dobiju sve potrebne dozvole. Sve ljepote koje nam plasiraju putem medija imaju samo svrhu omekšati javnost kako bi naši predstavnici u gradskim tijelima, a u ime građana Dubrovnika uzeli našu budućnost i dali je njima!

BESPLATNI MALI OGLASI

OSOBNI KONTAKTI

Gospođa, 44 godine želi upoznati dobrostojećeg golfera za popunjavanje rupa i javnog interesa. **00159**

NOVA DJEVOJKA U GRADU pruža vatrene trenutke za gospodu golfere od 00-24h! Skladno građena, vitka i pohotna, otvara sve svoje rupice za sexy igrice **00130**
Crni anđeo golfa

Potražujem mladića za glancanje loptica.
Srednjovječni golfer

Mijenjam japanske kuglice za golf loptice. **00449**
Bez alata nema zanata

I MI RUPU ZA IGRU IMAMO **00109**
Zaposlenice Golf parka Raguza

Agencija GOLF RAZVITAK Želite li upoznati osobu za avanturu ili brak? Nazovite s punim povjerenjem uz strogu diskreciju od 00-24h na tel. +385 90 18 18 18 **21039**

ŽDREBICA divlje naravi, 37 godina, zaposlena u jahačkom klubu Srđ, traži pastuha da je ukroti **00030**

Dobro stojeći gospodin srednjih godina traži partnera tj. srodnu dušu za upražnjavanje svog najdražeg hobija - urbanizma. **002245**
Gradonačelnik

SVEUČILIŠTE

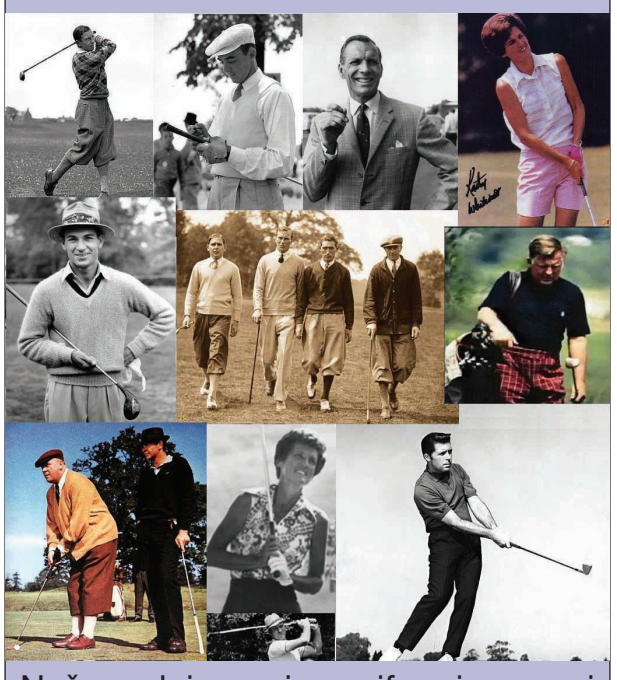
Sveučilište u Dubrovniku objavljuje upis u prvu godinu dodiplomskog studija GOLF I MEDIJI, u klasi prof. Dobradovića **02250**

Sveučilište u DU objavljuje otvaranje dodiplomskog studija kineziologije - smjer Golf **02159**

Sveučilište u Dubrovniku otvara poslijediplomski studij za studente koji su diplomirali na dodiplomskom studiju GOLF I MEDIJI:

- UTJECAJ GOLFSKE STRUJE NA JAVNI INTERES
- UTJECAJ GOLFSKE STRUJE NA GRADSKE VIJEĆNIKE **10460**

TRIKOTAŽA GOLF RADELJEVIC

Naše radnice osim uniformi za ovaj prestižan sport, šiju i posteljine za apartmane i vile na Srđu.

HZZ - Hrvatski zavod za zapošljavanje, Dubrovnik

Obavještavamo sve nezaposlene građane da 1. svibnja 2012. zatvaramo zavod zbog nedostatka posla. Do tog datuma svi će biti zaposleni u Golf Razvoju d.o.o.

Pozivaju se građani da svakog četvrtka od 10.00-14.00h ostanu kod kuće zbog zaprašivanja golf terena. **Grad Dubrovnik**

HEP uvodi golfsku struju-kao najisplativiji oblik obnovljivog izvora energije. **00114**

Golfapartmanizacija traži 500 zaštitara, 230 gutača pesticida i 300 beračica korova za turističku sezonu 2011/2012. **03333**

Nakon rušenja izgradit ćemo još stariji i ljepši Dubrovnik.
Božidar Vučurević, 1991.

Dubrovnik - još poželjnija destinacija i još ljepši grad...
Razvoj Golf, 2011.

Županija dubrovačko-neretvanska i Grad Dubrovnik pozivaju Vas na predavanje:

Nafta u Konavlima,
Velika i mala Petka - piramide i Golf na Srđu

koje će se održati u dvorani Visia Dubrovnik 5D, 29. travnja 2011. s početkom u 18h **03333**

PRODAJA

Prodajem golf, 2006., 4.vlasnik, troši milijardu litara vode, i posljednje resurse Dubrovnika. Malo udaran. Pao na eko-testu. Dodatna oprema - 1600 apartmana, 268 vila, ...kupljen na leasing Hypo banke, registriran na Djevičanskim otocima. Toxic zelena boja. **00001**

Prodajem i iznamljujem polovna golf vozila specijalizirana za minirani teren. Plaćanje moguće i u naturi. **00059**

Prodajemo samostojeću katedralu u samom povijesnom središtu Dubrovnika. Cijena sitnica. **00000**
Ponude slati na Grad Dubrovnik, Pred dvorom 1

Prognanik s Ivanice Hill traži novu zemlju za svoje pleme. **11111**
Winnetou

Prodajemo know-how kako zaraditi 2 milijarde i 500 miliona eura kroz Zakon o golfu. **03174**
Golfapartmanizacija Razvitak Golf

Prodajemo sve čega se Vi sjetite **01409**
Grad Dubrovnik, Pred dvorom 1

Prodajem rabljene (korištene) stalke za golf loptice (tee) i to vrlo povoljno **03030**

DUBROVNIK

SRĐ

SRĐ JE

